

Foia enciclopedică literară lunară.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria 12 corone
Pentru România și străinătate . . . 17 franci

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiunile de 3 ori ce conțin cam 150
cuvinte 6 corone; până la 200 cuvinte 8 corone
și mai sus 10 corone.

Tot ce privesce foia să se adreseze la Redacțiunea și administrațiunea Revistei Ilustrate în Șoimuș
p. u. Nagy-Sajó.

Sântul Gerard

episcop și martir † 1046.

Prelucrare în traducere de Ioan Mărginean după P. Otto Bitschnau.



Pre la anul 1003 mai mulți călători peregrinau prin Ungaria, către Alba-Regală (Stuhlweissenburg); ținta peregrinagiului lor însă era sântul mormânt al Mântuitorului nostru din Ierusalim.

S-tul Stefan, pe atunci rege în Ungaria, fiind făcut atent asupra acestor peregrini, între cari erau cu deosebire doi tineri monachi italieni ai ordului Sanct-Benedictin, Gerard și Maurus, cari îi plăceau foarte

mult pentru buna și aleasă lor educație și pietatea lor. Pre ambiții aceștia îi rețină el la sine, atât prin forțe cât și prin rugări, ca se-i fie într'ajutor la instruirea poporului său în creștinism. Gerard, carele era în etate cam de 33 ani, ceru dela rege cu tot devotamentul timp spre a se pute pregăti la acesta misiune, până când va fi încetat războiul present, și va fi sosit și concesiunea sa dela Papa. După aceea își făcu el pre pusta Beel un mic aședământ solitar (sihastrie), în care trăi dânsul cu amicul său Maurus șapte ani în rugăciuni, meditațiuni și în cea mai rigorosă abnegațiune. După ce pacea fu restabilită, și plenipotența sosită dela Roma, chemă regele pe ambiții acești benedictini din celula lor solitară din pădure la sine și sili pe Gerard, (carele cu un sânt devotament se opunea) ca se primescă dânsul diecesa Ceanadului și se-și începă misiunea sa ca episcop în partea acesta a țerei, aducând poporul la credința creștină. Gerard poședea un talent deosebit de a cuceri cu purtarea sa evlavioasă și plină de sinceritate atragând cu respect pe păgânii incuți și dedați numai la vânat și război, așa ca ei se-l asculte cu curiositate și plăcere și ca sămânța cuvântului dumnezeesc să pôtă prinde rădăcină în inimile lor. Cu necontenită rugăciune cătră D-zeu și mijlocitorea Maria imploră el binecuvântarea cerescă asupra acestor inimi, și sânta lui învățătură prinsă rădăcină în inimile credincioșilor sei și înflori în mod miraculos.

Dânsul umbla din sat în sat, ér marele renume despre bunătatea inimei sale îi mergea totdeauna înainte, și stirnea în popor dorul de a vedea și auți pre episcopul lor cel așa de amical. În puțini ani numărul celor bapșitați se înmulți preste măsură, ér Gerard cu tot zélul se îngriji pentru întocmirea și edificarea de biserici și capele cum și pentru măiestroșă sevșire a serviciului dumnezeesc spre întărirea cugetelor și a viețuirii creștinesci. Ca model își întocmi dânsul și catedrala sa din Ceanad, înzestrându-o cu un pompos și splendid altar al Maicei D-lui, la care dânsul în onôrea bunei și înduratei Vergure celebra în fiecare Sâmbătă un Te-Deum, și în fiecare dimineța și séra își sevșeri el sacrificiul rugăciunei sale arhieresci. Prin o fundațiune aședă el înaintea acestui altar un vas de argint cu cărbuni aprinși, în care doi ómeni bétrâni în fiecare di și la fiecare óra puneau tãmăe fórte scumpă. Fiésca sa iubire cătră Vergura Maria era nespus de mare. Cine-l ruga pe el de orî și ce în numele Mariei, era sigur că va fi ascultat. De câte orî amintea el singur sau pronunța în preșența lui altcineva numele s-tei Maria, el totdeauna își descoperea și pleca capul. Dela dânsul au Ungurii încă și acuma îndatinarea de-a numi și chema pe Maria »Dómna nóstră«.

Neînterupt călătorea dânsul în tot locul prin vasta sa diecesă, ca pretutindenî se vađă cum își implinesc preoții diregătorii lor, cum sevșesc serviciul dumnezeesc, și că turmei sale nu-i lipsesce ceva? Pre sermanî și morboși îi căuta cu iubire părintescă îi primea în casa sa, ba chiar și în patul său. Pre lângă totă oboséla acesta consumătoare de puteri, purta dânsul sub îmbrăcăminte sa cea dură, o haină fórte aspră de penitență, și dacă era necesitat a lăsa corpului său o mică pausă spre recreare, atunci se retrăgea în mica sa sihastrie ca prin rugăciuni și meditațiuni să se reîmprospeteze.

Pre cât era dânsul de sever contra celor înderévnicî, pre atât de îndurător era el cătră cei ce se pocăeau, numai și-eși nu voea a-și ierta nimica, ci cele mai mici erori și le ispășea cu totă rigórea. Așa d. e. se umili el odată înaintea unui servitor, pre carele el îl pedepsi cu tot dreptul, însé aspru, el îngenunchind înaintea lui, îl rugă de iertare.

Cu încetarea din vieță a s-tului rege Stefan (1038) se începù un period trist pentru tinera biserică ungară. Deja Petru, cel din-

țaiu urmaș al său, nu mai urmărea căile Domnului, și la anul 1042 fu alungat de pe tron. Contra-regele său Aba lucră cu o furie crâncenă contra aderenților lui Petru și contra nobilimei îndestulându-se numai cu favorul poporului de rënd. Acompaniat de astfelu de cétă mersă el la serbările Pascilor la Ceanad și cu o mare comitivă întră în catedrală, cerënd dela Gerard, ca cel mai vechi episcop, se-l încoroneze. Insé Gerard n'a fost atât de laș, încât pe acest virăș în stăpânire cu nedreptul, încă se-l și încoroneze, deci se sui pe catedră de unde ținu o vorbire fórte înfocată đicând: Timpul sfânt al postului mare este întrodus păcătoșului spre împăcare, ér dreptilor spre merit; tu însé Aba l'ai profanat prin ucideri și aștădi numai ești demn de grația ceriului. Și de óre-ce eu gata sum în tot momentul a și muri pentru mântuitorul meu, așa limba mea nu pôte se tacă, deci auți judecata: În al treilea an domnia ta, luată prin viclenie și nedreptate, și se va lua érašî prin sabie, dimpreună cu vieța. Și deși Aba se amarisă fórte, totuși nu cuteză a prinde pe s-tul episcop. În anul al treilea Petru îi luă stăpânirea și pre lângă acesta și vieța, însé în scurt după aceea fu și el a dóua óra, pentru nefidelitatea sa, prin mai marii poporului alungat de pe tron. Aceștia aleseră acum pre Andrei, o rudenie a s-tului Stefan de rege, cu condițiunea însă, ca el se abróge legea, care oprea sacrificarea deilor păgâni, creștinismul se-l opréscă, episcopii, preoții și monachii se-i omóre, bisericile și altarele se le dărime. Andrei spre iubilarea infernului își dădu învoirea. Ce nu face omul din orgoliu și poftă de domnire. Indată ce primi s-tul Gerard scire despre acesta, se grăbi încă cu alți trei episcopi la noul rege, ca prin rugări se-l misce spre a revoca desastroșă promisiune. În acesta călătorie dânsul innopta în Giód, un sat lângă Dunăre, de dimineța își sevșeri el îndatinata sa s-tă misă de sacrificiu și făcu celor din comitiva sa următórea descoperire đicând: »Fraților, încă aștădi noi vom fi chemați la cina mielului, se murim dar cu bucurie pentru Christos, pentru a căruî împărăție am întreprins noi călătoria acesta, apoi continuară călătoria lor mai departe; în momentul când erau se trecă Dunărea, se aruncară asupra lor, eșind din ascunđiș, o cétă de resculați, condusă de ducele Batha, cel mai înverșunat aderent al păgânismului. Aceștia atacară mai întâi carul s-tului Gerard (vedî ilustrațiunea din fruntea foi), aruncând cu petrii, apoi săriră și prinseră frânele cailor și traseră pe episcop la pământ, bătându-l cu petri, și-i înfipseră o lance în pept până când dânsul căđând în genunchi se rugă: »Dómne nu le socoti lor acest păcat« (24 Septembrie 1046).

Tot în aceeași di mai fură pre lângă o mulțime de preoți încă alți doi episcopi uciși, al patrulea însă fu scăpat prin creștinii, cari alergară într'ajutor.

Sângele acestor martiri nu se vėrsă însé înzedar; căci musttrarea de consciință mișcă puternic pre noul rege și-l desceptă din timida sa adormire — tóte inimile mai nobile disprețuiu cu indignare oribilă fapta sângerosă și se alipeau érašî învederat cătră creștinism. Regele se inspăiméntă, când vėđu atăta ómeni, cari prinseră armele spre a apăra ordinea lucrurilor întroduse de s-tul Stefan; acesta faptă ne-a demustrat pe deplin mărimea culpabilităței sale, ér legislativa țerei întroduse de nou vechea interdícere de a mai servi idolilor.

Cadavrul s-lui Gerard fu înmorméntat cu mare solemnitate în catedrala din Ceanad, ér mai târđiu transpus la Veneția, locul său natal, unde și aștădi se veneréda în biserica Maicei D-lui din Murano.

În anul 1083 fu dânsul dimpreună cu regele Stefan și fiul său Emeric, declarați de Sânti.

Pe scaun.

Afară urlă vântul cu 'ntréga lui urgie,
Și fumul se adună în jur de băbătie.
De frigul cel de nópte înghetă tóte-afară;
Un verme-ajuns în sobă — se vaietă și sbiară.

Și mă cuprinde-o milă de cruda-i văietare,
Pe pragul morțir sale, de doina lui de jale
Incetul cu încetul și vaietul slăbesce,
De-odată e linisce: vieța-l părăsesce.

Mi-s'a writ cu cartea, o pun decî la o parte:
Poveste nesfîrșită de drept și nedreptate
Afară vântul par'că a încetat, se plângă;
Și lampa-mă de pe masă aprópe-i s'e se stângă.

Pe spatele de scaun mă las cu oboselă
Și mă gândesc la tóte... la sórtea ce înșelă...
In lemn s'ascunde — un verme de frig s'aibă scutire
Cenușă-i étă lemmul — și'n foc a lui perire!

S'e scap am vrut odată de recea nepăsare:
M'am îmbrăcat, speranță, în visurile tale,
Se mă 'ncăldesc odată la dulcea fericire,
Cenușă ești acuma, — eu ard fără scutire.

* * *

Dar ni, se'nvêrte casa, și tóte'n jur de mine...
Icóna Maicîi Sfinte spre mine par'că vine...
Și tata mă-întrébă — în inimă-mi străbate:
„Lui D-Ńu preasfântul rugatu-te-ai băiate?“

Și-aud pe mama dulce: începe s'e-i șoptesca:
„De, nu-l scula s'ermanul, ci las se odichnescă“
Și fruntea mi-o săruta, șoptind cu pietate:
„Tu Dómnne sfinte, de-are, se-i ierți a lui pécate.“

Și uite, mă cuprinde-o dulce veselie,
Și-un deget îmi arată a raiului mândrie...
Mi-se desface iute chiar bolta cea cerescă,
Curg valuri de lumină spre lumea pămêntescă.

Și mă desfac de trupul, ce lenș trândăvesce,
Și sufletu-mă pe aripă din stea în stea pășesce...
La pragul sfânt ajunsăm, frumseța-i n'o pot spune
Cutremur mă cuprinde și — dor de rugăciune.

„La tine Dómnne sfinte, înalt a mea privire!
In mâna ta-i depusă a nóstră fericire...
Un înger dulce-avut'am — unica mângăere,
Unica mea credință în sfânta ta putere!

Prin dênsa cunoscut'am puterea ta divină
Nespusă bunătate, sfințenia deplină!
Dar' — am perdut'o Dómnne și nu-i știu nici de nume
Mereu plângând o caut — și n'o găsesc în lume...

Am învățat o Dómnne, că ești Atotputernic
Și singur poți s'ajutori pe cel ce e cucernic;
Tu îți iubesci făptura, o'mpărtășesci din bine,
Ajută-mă ca s'o aflu! Ascultă-mă pe mine!

Și se scobórá sfinte, farmecătóre cânturi
Ce dulce-s legánate prin adieri de vânturi...
Și ruga mea ferbinte ah! ved că-i ascultată,
Din zarea cea cerescă — iubita mi-s'arată.

Cu degetul mă chiamă și dulce îmi zimbește...
Și sufletu-nă ca vultur spre ea se repeșesce,
S'o-îmbrătoșez odată cu dulce sărutare —
Ca meteori din ceriuri, se ne isbim în mare.

Aprindă-se adêncul, ce dórme-'n odichnire,
Și las' se ardă marea de focul de iubire;
La cer străbată para, ardând întréga lume,
Și nimeni n'o se scie de-al meu și de-al ei nume!

Și ea mereu zimbesce; cu șópte blânde, line
Mă chiamă, tot mă chiamă, spre porțile divine...
Intind a mele brațe spre ființa-i îngerescă,
Când — fulger se isbesce pe bolta cea cerescă.

Și-mi pierd vederea iute, aripele mi-s arse,
Și tótă veselia, frumseța, este ștêrsă...
Un tunet și-un cutremur înșiorând străbate —
Și tata strigă: „Ce faci? Hai culcă-te băiate!“

Tresar... și nu le aflu ființele divine,
Dar scaunul — la dracu — e îmburdad cu mine.
Aprinde tata lampa — și fruntea mi'umflată,
„Ei, nu visa băiate pe scaun — nici odată.“

Oradea-mare 1899.

Alexandru Aciu.

Puncte fundamentale referitoare la magnetism, hipnotism și spiritism.

— Continuare și fine. —

XIV. Nu aparține medicilor dreptul de a decide chestiunile referitoare la magnetism etc.?

Răspundem negativ, fiind-că fenomenele, ce le prezintă aceste stări extraordinare sunt de un gen mixt și complicat, la examinarea cărora pre lângă medici trebuie se întrevină negreșit și fiziologii, filosofi, teologii, moralistii, sociologii și legislatorii.

Fiind-că științele nu se pot opune între dênsele, și nu-și contradic una alteia, și fiind-că științele de o clasă superióră, adecă de principii mai sigure și neresturnabile — sunt acelea, cari trebuie se decidă în chestiuni de gen mixt și complicat, urméză cu necesitate, că în tóte chestiunile referitoare la magnetism, hipnotism

și spiritism, nu medicii trebuie se decidă în ultima analiză și apelațiune, ci moralistii și teologii, pentru-că între tóte științele principiele moralei și ale teologiei sunt cele mai sigure și infabill, pre când din contră, medicina, între tóte științele naturale e cea mai nesigură și mai supusă la erori și înșelăciuni.

La aceste va obiecționa cineva, că moralistii și teologii nu sunt nici fiziologi, nici medici, ca se pótă judeca despre atari lucruri.

Răspundem: 1. Dacă acésta obiecțiune ar avea valóre și în contra teologilor și moralistilor, ar avea valóre și în contra medicilor și fiziologilor, din cauza susamintită, fiind-că adecă feno-

menele magnetice, hipnotice și spiritistice se țin nu numai de domeniul fiziologiei și medicinei, ci și de domeniul filosofiei, teologiei, moralei, sociologiei și legislaturii, și așa atât medicii cât și fiziologii nu sunt nici filosofi, nici teologi, nici moralisti, nici sociologi, nici legislatori.

2. Pentru-că atât medicii cât și fiziologii nu numai că nu au dat vre-o explicație științifică în ore care mod satisfăcătoare despre aceste stări și despre fenomenele lor, ci ce e mai mult, toți medicii și fiziologii de adevărat merit și de adevărată faimă, și chiar faimoși doctori magnetizatori și hipnotizatori mărturisesc franc, că aceste stări cu suprinzătoarele lor fenomene, nu numai nu se pot explica cu principiile și cu datele științei medicinale, ci de cele mai multe ori se află în opoziție evidentă cu știința medicală.

3. Pentru-că teologii și moralistii catolici pot se fie destul de vărsați în fiziologie, în patologie și în alte ramuri de știință medicală, fără ca spre acest scop se fi de lipsă a avea diplome de doctori în atari materii. În realitate: Părintele Franco a tratat chestiunea hipnotismului ca teolog și fiziolog foarte profund, fiind publicat opusculul său întreg în renumitul periodic spaniol de medicină: *El Sentido Catolico en las Ciencias Medicas*; și doctorul De Fonty de Boter, traducătorul său, vorbind despre Părintele Franco dice că e: »un fiziolog și naturalist faimos, și în același timp un teolog de mare valoare între moderni« (Prolog p. VI).

De altă parte citind articlii publicați de »Civiltà Cattolica« periodic italian, redactorii cărui toți sunt preoți, în fasc. din Mai, Iunie și Septembrie 1892, cu privire la extravaganta teorie a stimulului sau instigațiunii, teorie scosă la ivelă de unii medici spre a explica fenomenele hipnotice, citind acești articlii, dic, ori și cine se va putea convinge și va vedea cu câtă vastitate și profunditate de știință se tractează chestiunile cele mai grele de fiziologie. În urmă e sigur, că clarissimul Doctor Rinaldi (medic italian) nu ar fi trimis redactorilor celui mai renumit periodic italian, condus de preoți: »La Civiltà Cattolica« programa tipărită a unui studiu vast făcut de dânsul asupra grelelor chestiuni relative la fiziologia creierilor, dacă nu ar fi ținut în mare stimă știința și competența acestor preoți în atari materii.

XV. Condamnat-a biserica magnetismul etc.?

Nu încapă nici o îndoială, că aceste practe superstițioase au fost condamnate de biserică, nu numai în forma lor evident magică și negromantică de spiritism, ci și în ceaaltă de magnetism mesmerism, somnambulism magnetic, hipnotism și Braidism, pentru-că în substanță toate aceste sunt unul și același lucru, după-cum am demonstrat în punctul prim. Pre lângă reprobarea și condamnarea acestor practe superstițioase din partea întregului episcopat catolic al anticei și nouei lumi, însuși sântul scaun apostolic al Romei le condamnă pentru prima dată în anul 1840, apoi din nou în anul 1841, asemenea în 1847, și în fine în un mod mai clar și mai explicit le condamnă în 1856, când Piu IX. prin un decret al congregațiunii sântului oficiu condamnându-le de nou le declară practe neiertate, eretic înșelătoare și foarte funeste în privința onestității moravurilor, escitând grija pastorală, paza și zelul tuturor episcopilor spre a stârpi în mod eficace un rău, care aduce cu sine atâta daună religiei și societății civile.

De însemnat e, că biserica a pronunțat și escomunicațiune în contra acestor practe superstițioase. De sigur ignoranța de multe ori escusă de a căde în escomunicațiune, după-cum observă cu tot dreptul P. Franco în opusculul său »Spiritele întunecului«; cu toate aceste adaugă acest ilustru scriitor, profesarea teoretică a doctrinelor, adecă consultarea spiritelor, fie direct, fie indirect prin alte persoane, cari se ocupă cu atari practe, acesta procedură învâlvă în sine un păcat de apotasiă sau cel puțin de erezie manifestată prin un act extern, ceea-ce constituie primul dintre delictele pedepsite cu escomunicațiune (escomunicatio major), rezervată în mod particular ponteficului suprem.

De alt-cum fie-ne permis a observa în această privință, că nici nu erau de lipsă aceste condamnări explicite a sântei biserici pentru faptele din chestiune, pentru-că ipso-facto aflăm condamnat de biserică ori ce sistem filosofic, religios sau moral, care se opune dogmelor credinții catolice, cum e în realitate cazul doctrinei spiritismului în toate gradurile și numirile de magnetism, somnambulism, hipnotism, etc. între cari numiri, spiritismul nu e altceva — scrie P. Franco — decât magnetismul adus la ultimul său efect diavolesc.

În realitate spiritismul negă dogma Sântei Treimi, divinitatea Domnului Christos, dogma păcatului original, dogma libelului arbitriu al omului, eficacitatea sacramentelor, infernul etc.

Deci un copil, care a învățat cathechismul, e în stare a condamna numai decât aceste practe superstițioase cu doctrina lor periculoasă, ca lucruri cu totul tot contrarie învățăturilor credinței, și prin urmare ca lucruri desevărsit contrarie binelui individual și social, temporal și etern al omului.

XVI. Așa dară nu e iertat în casuri de morb a recurge la practele magnetismului, hipnotismului și spiritismului?

Acastă nici decum nu se poate permite, pentru-că e păcat foarte mare a recurge la practe superstițioase și la operațiuni magice în ori ce cas al vieții. Pentru aceea Sacra Penitențiară din Roma, consultată în această privință la anul 1841 despre usul magnetismului adus la ivelă sub numirea de hipnotism sau Buidism, reprobă și condamnă atare practe, reînnoind aceeași condamnare și prohibițiune încă și mai sever în anul 1856.

La aceste adaugem, că dacă D-zeu în legea veche orea sub pedepse foarte severe practele magice, cu mult mai tare trebuie se le condamne și se le oprască în legea nouă care, — după cum e știut — e cu mult mai sântă și mai perfectă decât cea antică.

De alt-cum cu privire la morburii e de observat, atât pentru morboși și familiile lor, cât și pentru medici, că dacă morbul din firea sa e de atare natură, încât pentru a fi vindecat se recere un miracul, diavolul pre lângă totă știința sa nu-l va putea nici decum vindeca, pentru-că nu e în stare se producă *adevărate minuni*, fiind-că acesta numai D-zeu o poate. Dacă însă morbul e din natura sa curabil, diavolul, a cărui cunoștințe întrec cu mult totă știința omului — poate să-l vindece, dacă D-zeu o permite acesta, însă e de reflectat, că diavolul din ura neîmpăcată față de D-zeu și de omenii, nu va face nici odată omului nici cea mai neînsemnată binefacere, fără de intențiunea sa fixă și nemutabilă de al dăuna în bunătați de un ordin cu mult mai superior. Astfelu binefacerea, care ar primi-o omul în cazul acesta cu privire la sănătatea corpului, s'ar înșchimba pentru dânsul în o răutate de o importanță cu mult mai mare decât sănătatea și decât însăși viața. Pre lângă aceste e bine să se știe, că *resultatele* obținute prin mijlocirea acestor practe superstițioase în curarea morburilor *au fost foarte puține* și de multe ori *nesigure*, după cum mărturisesc clar însuși Dr. Richer, pre lângă tot entuziasmul său pentru hipnotism. În fine persoanele — cari se simțesc ispitite de a se servi de magnetism și spiritism sau de practe superstițioase similabile în casuri de morburii — se-și aducă bine aminte și se-și țină presente înaintea ochilor teribilele urmări pentru însăși sănătatea corporală și se considere și faptele de cuprinderii drăcesci, întâmplare câte odată în urma usului acestor practe în vindecarea morburilor diferitelor persoane morboase, cari au recurs la atari mijloce de vindecare.

Concluziune.

Din cea-ce s'a discutat și demonstrat până acuma — deși foarte pe scurt și fără a da teoriilor dezvoltare mai estinsă, pre lângă toate aceste lectorul și-a putut forma o idee destul de exactă despre adevărata natură a magnetismului, hipnotismului și spiri-

tismului, poate cunoaște adevărata cauză a fenomenelor lor surprindătoare și teribilele efecte ce pot deriva omului din toate punctele de vedere, pentru viața temporală și pentru viața eternă. Din cele espuse s'a putut vedea cu cât drept numiam aceste stări extraordinare cu detestabilele numiri de *satanice și moderna magiă*.

Da, nu rămâne nici umbră de îndoială: aceste stări extraordinare cu anomalie și fenomenele lor surprindătoare, — fie oricare numirea ce li se dă, de magnetism animal, de Mesmerism, somnambulism magnetic, hipnotism, Buidism sau spiritism, — aceste stări — dic — nu sunt altceva decât operațiuni magice și diavolești, similă cu cele observate în cea mai îndepărtată antichitate și continuate în decursul seclilor până în zilele noastre.

Pentru mai ușoară înțelegere reepilogăm principalele rațiuni, cari probază în mod evident un atare adevăr.

1. *Natura intelectuală a principiului care lucră:* adevăr recunoscut și mărturisit mai mult sau mai puțin explicit — chiar de faimoși magnetiști ca Dr. Deslon, primul învățacel a lui Mesmer, Dr. Doppelt, baronul di Manvetz, Dr. Teste, Faria, Ragazzoni, baronul Du Potet, Ennemoser etc., dîcînd pentru aceea cu tot dreptul M. Bertrand și M. Gauthier — erau faimoși magnetizatori — că fenomenele magnetice se efectuează »prin voința și chiar în contra voinții omului.« Așa încît acest principiu *intelectual*, care lucră în aceste stări, neputînd fi omul, nici D-zeu, nici vre-un legat divin, urmază cu necesitate, că trebuie se fiă principiu sau spiritul răutății, adică diavolul.

2. *Caracterul răutăcios a principiului care lucră:* ceea ce se cunoaște imediat din morburile grele și nenumărate, ce le cauză în persoanele, cari se supun la aceste practici; din miile de înșelăciuni și iluziuni ce le cauză; din simpatie puternice, ce le produce între cei ce practică și între cei ce se supun la aceste practici; din principiile filosofice și morale, ce le înucă, din opusțiunea puternică ce o manifestă la toate adevărurile și practicele bisericei catolice, în fine din numărul imens al nebuniilor și sinucidelor ce le cauză. De unde ușor se deduce, că nefiind posibil a atribui acest caracter de răutate spiritului omului, și cu mult mai puțin spiritul lui D-zeu sau a vre-unui legat divin — trebuie se-l atribuim intervenirii spiritului răutății, adică diavolului.

3. *Imposibilitatea absolută a oricărui alte explicări:* ceea ce rezultă clar din studiul și din analiza diligentă și exactă a tuturor ipotezelor și supozițiilor făcute pentru explicarea fenomenelor amintite; din sistemele opuse și contradictorie ale scriitorilor, cari și-au propus a le explica în mod științific, și în fine din sincera mărturisire a tuturor medicilor și filosofilor de conștiință și chiar a unor magnetizatori și hipnotizatori renumiți, cari declară, că fenomenele aceste nu se pot explica principiile științelor medicinale. Singur acest fapt ne dă un argument puternic, pentru că nu putem trage la îndoială, că aceste stări — despre cari vorbim — și fenomenele lor surprindătoare trebuie se procedă dela o cauză, și doctrina catolică despre întervenirea diavolului e unica care ne adevărește *caracterul intelectual și răutăcios a principiului care lucră*, precum și anomalie și fenomenele surprindătoare ce le produce.

4. *Perfecta asemănare a fenomenelor magnetice și hipnotice cu fenomenele cuprinderilor diavolești:* observațiune făcută nu numai de toți scriitorii bisericești și doctorii catolici, ci și de magnetizatori faimoși ca Deleuze, Faria, Teste, Puységur, Azam, Du Potet etc. Pentru aceea marele *Dictionair des Sciences Medicales* vorbind despre faptele praeternaturali, cari se întîmplau la S. Medard în Paris pe mormîntul infocatului Jansenist Pâris, observă că: »Fenomenele magnetismului și cele ce le prezintă cuprinderile diavolești sunt identice cu cele ale convulsionarilor (Janseniști), nu numai pentru asemănarea cea mai perfectă, ci și pentru cauza,

ce le determină, etc.« Astfel nu trebuie se ne cuprindă nici o mirare despre ceea ce scrie Deleuze, citat de De Mirville, că adevă: »toți somnabulii cari se lasă liberi în crize, afirmă că sunt iluminați și asistați de o ființă, ce le e necunoscută«.

5. *Analogia perfectă a fenomenelor magnetismului etc. cu faptele miraculoase a tuturor seclilor:* analogia recunoscută și mărturisită erau de înșiși magnetizatori, hipnotizatori și spiritiști. În realitate Du Potet mărturisese a fi aflat în magnetism: »procedura adevăratei magii« și același autor vorbind despre o atare descoperire se întrebă înfricat, că ore se fie lucru înțelept »a deștepta spiritul lui Pitone și a învăța pre oameni, unde repausăză dînsul« (După limbajul Sîntei scripturii spiritul lui Pitone însemnă spiritul diavolului, cu ajutorul căruia se făceau în antichitate divinațiunile și se pronunțau oracolele) adaugînd după cuvintele aceste atît de momentose: »Un instinct secret, propria mea conștiință îmi strigă, că eu făceam rău ocupîndu-mă cu atari lucruri« (Journ. du magnetisme t. VIII p. 260). Dr. Feste, asemenea faimos magnetizator, scria în privința acesta: »Magia și magnetismul sunt doi termeni, cari trebuie se aibă pentru noi aceeași însemnare« (Cit. de Des Mousseaux: La Magie a XIX Siécle p. 385.)

Cabagnet, unul dintre patriarhii spiritismului a dîs: »Ce mă împoartă, că acesta sau acela Negromant din India sau din Egipt, are puterea de a cerca umbrele celor morți, de a vindeca un moribund, sau de al produce în o persoană? Nu posed eu aceeași putere de a evoca morții? Nu pot eu chiar așa vindeca morburile și nu pot eu cauza în persoane efecte bune sau rele după placul meu? (Cit. de Sardá y Salvany Lo Spirit p. 54).

6. *Sentințele date de biserică cu privire la magnetism etc.,* sentințe cari mai curînd sau mai tîrziu nu puteau lipsi, de a eși la ivelă, fiind-că atari chestiuni ating »sacrosanctele interese ale religiunii și moralei« după cum se exprimă cu tot dreptul »La Civiltà Cattolica«, (Ser. III Vol. 7 pag. 589) cunoscut fiind la ori care e în curent cu științele moderne, că toate absurditățile și toate delierile pernicioase filosofice și religioase ale lui Hegel, Schelling Fichte, Lermier, Leroux, Krause, Ferrari etc., își află echo și sprijin în doctrinele eșite la ivelă din școlile magnetice și spiritistice.

7. *Declarațiunile făcute prin vîrteala lui D-zeu de însași spiritivite:* declarațiuni întemplate de mai multe ori, de cari s'a servit D-zeu spre a converti mai multe suflete Marchisul De Mirville în opul său *Question des Esprits* și în altul *Des Esprits Memories Adressis aux Académies* referesce diferite fapte de acest gen și în o epistolă scrie cum spiritul unei mese, care spirit de mult dîcea că e sufletul unei muieri morțe de 39 ani, în fine declară că e spiritul răutății, sau diavolul, care rotind mîsa voia al înșela, adaugînd că D-zeu l'a obligat să se manifesteze.

Aici amintim din același op răspunsul dat de spiritul unei alte mese, la un abate imprudent din Franca, care nu voia să recunoască pre diavol de agente misterios a surprinderilor magnetice și spiritistice: »*Eu sum diavolul*« dîse în o anumită circumstanță spiritul rău, »și tu ești un preot rău, care cauți a cunoaște secretele lui D-zeu«. (pag. 171).

Acelaș autor referesce un dialog în care spiritul răspundea în limba hebraică și declara între altele, că el era diavolul și că ora în care suferia mai mult era cea dela miezul nopții.

Ponderînd bine toate argumentele aceste, evident deducem, că aceste stări extraordinare sunt operațiuni diavolești și că aceste stări extraordinare împreună cu fenomenele lor surprindătoare formăză în realitate *moderna magiă*.

(După studii italienești)

LA ST.-GEORGIU.

SUVENIR DE CĂLĂTORIE.

Reproducerea ilustrațiilor este interzisă.

Băile dela *St.-Georgiul românesc* sunt atât de cunoscute publicului românesc, încât a merge la acele, a pune apoi pe hârtie suvenirile acelei călătorii pare nu superfluu, dar chiar necesar.

Pentru călătorii din România tura cea mai directă este: Brașov—Kocsárd—Bistriță; pentru cei cari vin dinspre Pesta linia mai directă este: Budapesta—Oradea-mare—Cluj—Bethlean—Bistriță.

Atât dela Bistriță (preste așa numita »măgură«) cât și dela Bethlean (preste Năsăud) călătoriul e avisat a merge mai departe cu trăsura. Dela Bethlean poate continua calea pân' la Bistriță cu trenul (atunci nu vede însă Năsăudul) și de acolo cu trăsura.

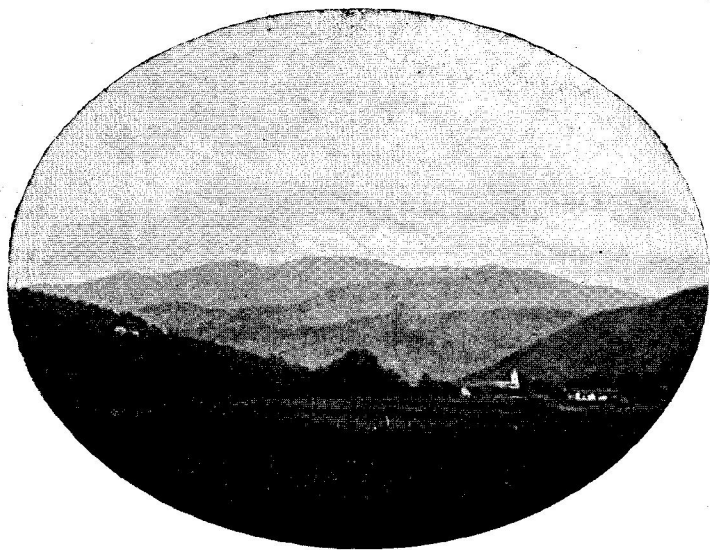
Eu am mers cu bicicleta din Cluj până la Șoimuș, unde-mi petrecui una din cele mai plăcute zile ale anului acestuia. De acolo apoi preste Bistriță la Năsăud.

Năsăudul presintă călătoriului un opid românesc cu edificii frumoase, biserică gr.-cath., gimnasiu, școlă elementară etc. și o poziție sănătoasă. Calea mai interesantă aici se începe.

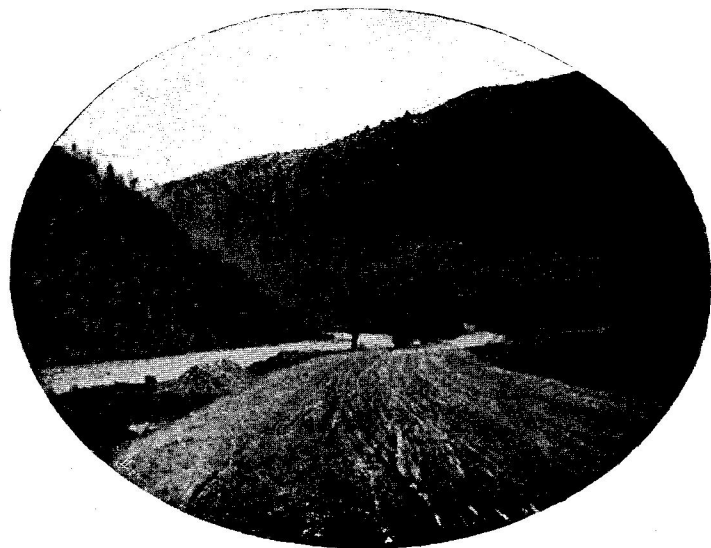
Pornind din Năsăud percurgem »valea Someșului mare« de-a lungul. Trece prin comuna estinsă *Rebrișóra*, în curând ajungem la »podul Rebrei mari« pre sub care trece un riușor de munte

Abia părăsim podurile acoperite dela *Ilva-mică*, calea este foarte romantică; în dreapta deluri uriașe, la pôlele lor drumul, lângă el Someșul și lângă acesta alt zid de munți înalți. Suntem la începutul »strimturilor« Sânt Georgiului (v. ilustr.).

Calea se strimță, ba începem a crede că nu vom afla cale a eși dintre acești munți, cari par a ne strînge între ei, un aer îmbalzat și plin de miris parfumat ne aduce vântul lin ce ne bate în față. Deodată drumul face o întorsătură, strimtura a dispărut și o vale largă încununată cu munți mari, înalți, pleșuvi ori cu păduri de brați seculari ni-se presintă ca în o panoramă feerică. Înaintea noastră stă comuna *St.-Georgiu*, una din cele mai frumoase comune de munte, așezată lângă râul Someșul mare, între o mulțime de munți cu păduri de fag și brați. Numărul locuitorilor este peste 2000, toți români sănătoși. În sat este o biserică greco-catolică foarte frumoasă și spațioasă, zidită din pîtră. Corul plugarilor și al fetelor din sat cântă în fiecare Duminică. Oficiul postal, stațiune telegrafică precum și farmacie în comună. Să mai află în localitate o școlă primară superioară românească cu 4 clase și cu o școlă de pomărie foarte bine cultivată. În nemij-



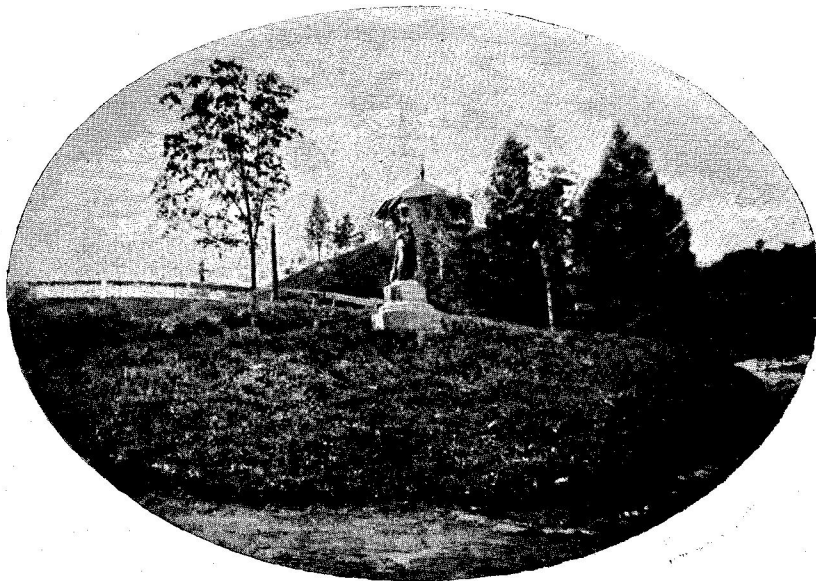
Muntele Heniul la pôle cu comuna Ilva-mică.



Strimturile St.-Georgiului.

Rebra (după comuna *Rebra mare* situată în stânga) și aici vedem munții dela *Parva* (Lunca vinului). Pre un drum bun continuăm calea și ajungem în comuna *Feldru*, devenită atât de vestită prin memorabilul și caracteristicul »măcel«, care avu loc aici între popor și jendarmerie.

Eșind din comuna *Feldru* calea este una dintre cele mai romantice. Șesul dispare, deluri colosale încunjură valea îngustată și din ce în ce ne băgăm mai afund între deluri uriașe. Ajungem la comuna *Ilva-mică*, unde în dreapta ca o panoramă ni-se deschide priveștiștea minunată ce ne-o ofere »muntele Heniu« a cărui ilustrație o avem aici.



Dealul Borcutului.

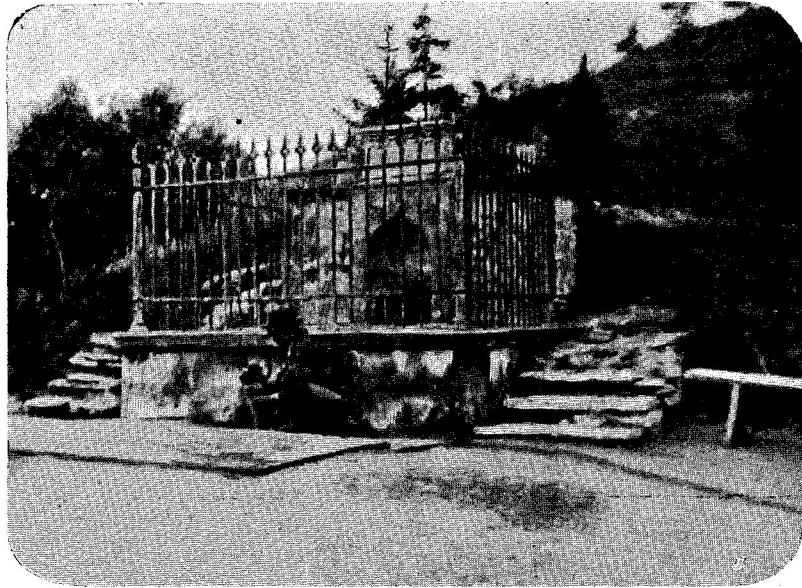
locită apropiere a satului, spre nord. lângă Valea Borcutului sunt situate băile. Privind de la pörta pe care intrăm în complexul băilor, observăm un dél înalt, de formă conică, compus din tuf calcaros, acoperit cu fel de fel de arbori, între care foarte mulți brați, numit »délul borcutului.« la pôlele căruia se află statua »Hebe« simbolul zeiței Hebe, zeița tinereții, fca lui Zeus și Hera, păharnica mesei deesci, antecesora lui Ganimedes. Reuniunea pre acțiunii care ține în arëndă scaldă precum și apa, tôte pörta numele »Hebe« numele scaldei.

În vârful délului se află un chiosc, ce e drept cam vechiu, dar din care ni-se desvălesce o panoramă măretă (v. ilustr.).

Cam la jumătatea delului se află *isvórele minerale*, a căror vedere ni-o presintă ilustrațiunea primă pe pagina acésta.

Decedatul meu unchiu, Dr. A. P. Alexi fost profesor gimnazial în Năséud¹⁾ declară apele de St.-Georgiu ca: *alcalino-muriatice*. După analiza chemică apa isvórelor din St.-Georgiu, cantitatea substanțelor solide, disolvate în apa din isvórele 1 și 2 comparându-o cu alte ape vestite din străinătate iea locul între cele de la Vichy și Bilin.

Renumitele ape dela Fashingen sunt întrecute de apele dela St.-Georgiu, chiar din cauza conținutului considerabil a acestor substanțe.

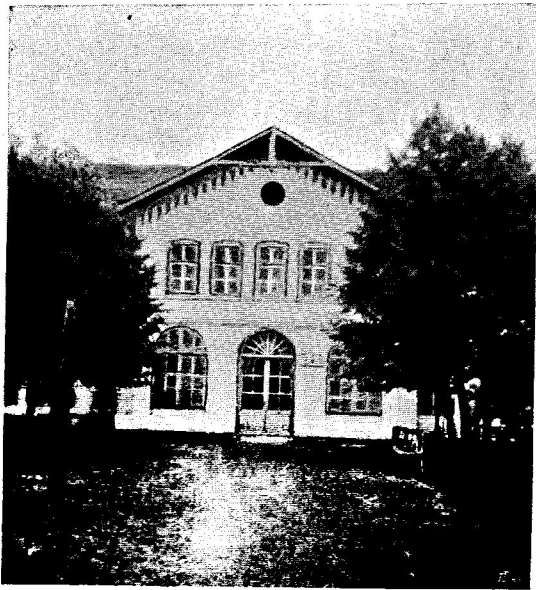


Isvórele principale.

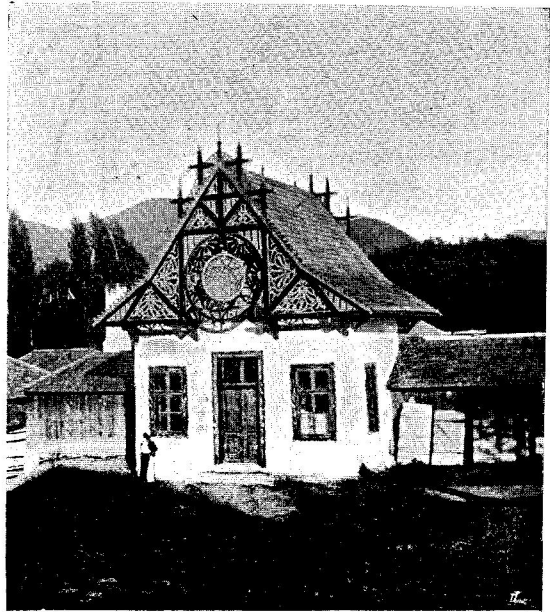
Cele mai frumoșe distracții însă sunt excursiunile, ce se fac în unele localități din apropiere cum e d. e. *Rodna veche*, *Anieșul* (sau *Dombhát*).

Cele mai plăcute sunt însă excursiunile făcute la *Valea-vinului*, o localitate situată într'o vale îngustă, jur împrejur încunjurată de munți, ai căror piscuri adeseori sunt ascunse în nori. Un drum bun, duce la Valea-vinului, pe lângă riușorul repede numit *Isvorul* cu apa lui négră din cauza deosebitelor substanțe ce le aduce dela spălătórele minelor de argint și plumb.

La dreapta și la stânga se ridică cóste stâncóse, cu poien pline cu flóri séu brădet verde.



Hotelul „Hebe“.



Scalda rece.

Conținutul de clorură de sodiu, întrece conținutul celor mai multe ape. Iodul — deși în mică cantități, — face ca apa dela St.-Georgiu se esceleze față cu celelalte, de óre-ce numai în apele dela Vichy s'a mai găsit o cantitate de tot mică.

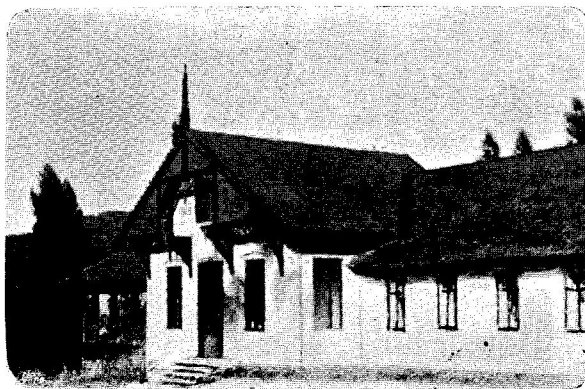
Analisa chemică ne spune, că apele de St.-Georgiu conțin materiile înșirate în tabela 1 pe pag. următoare.

Temperatura apei dela St.-Georgiu este de 11^o C. (vara) și 12^o C. (în Octombrie). Cantitatea apei — din cele 5 isvórele dela St.-Georgiu măsurată de Dr. Alexi, — este cea notată în tab. 2 pe pag. următoare.

Apa abundantă nutrește două băi, u.a. caldă, alta rece. Atât una cât și cealaltă sunt stabilite în edificii nouă provădute cu toate conforturile moderne. Pentru óspeți stau numeroșe odăi la dispoziție și un hotel frumos (Hotel Hebe) provădut cu o sală foarte spațioasă pentru petreceri.

Deși la băile dela St.-Georgiu viața este în general liniscită totuși póte omul afla petreceri și distracții destule, dacă cercă.

Diminéta dela 6—8, cântă musica la isvórele de sus, ér séra dela 6—8 óre, când musica cântă la fântána principală, se dansează afară, în aerul curat, pe podéla naturală, curată și tare compusă din tuf calcaros. Aprópe în fiecare Duminecă este bal séu concert.



Scalda caldă.

Panorama se schimbă la fie-care cârligătură a drumului, ér înainte noastră se ridică falnic piscurile pleșuve ale *Ineului* și a altor munți înăți.

*

Încă câteva vorbe despre bólele a căror vindecare este posibilă cu ajutoriul acestor ape escelente:

Decedatul profesor *Dr. C. Sigmund* dela universitatea din Viena, într'o scriere a sa despre apele minerale ale Transilvaniei, recomandă apele dela St.-Georgiu ca escelente pentru următórele bóle: febrele învechite, infarstele de splină și ficat, debilitățile funcțiunilor organelor digestive, ale debilităților intestinale, ale hemoroidelor, ale blenorhoelor și ale catarelor de uterus, catarele cronice de plămâni, petrile din beșică și rărunchi, scrofulele, tot felul de debilitări nervóse, hypochondria, hysteria, anomalii de menstruație etc.

Cunosc casuri când aceste ape au făcut chiar minuni: un tiner din Bistrița a mers la scaldéle din St.-Georgiu cu cârja; abia își putea clăti piciórele de podagră. În finea curei, acelaș tiner fugea la vênat prin pădurile St.-Georgiului. Dl N. D. Miloșescu, carele cu morbul seu de ficat șeșuse mai multe veré în Carlsbad fără a simți măcar ameliorarea bólei, în o singură vară și-a recăștigat pe deplin sănătatea; și drept recunoscintă comandă o piatră

¹⁾ »Die St.-Georger Säuerlinge« von Dr. A. P. Alexi.

de granit și cu inscripția „Isvorul tămăduirei“, o întepeni pe frontul fântânelor principale. Ba edă: »Ca recunoștință pentru vindecarea bôlei de ficat ce am avut, am publicat acesta cărticică cu cheltuēla mea spre a fi de folos și altor suferinđi« o broșură se-

parată despre aceste băi¹⁾. Ba 3 oficeri, cari îndēdar au cheltuit pre la băile din Carlsbad și cari asemenea aici s'au tămăduit »spre recunoștință« în totă vară vin la aceste isvóre baremi pre 2—3 zile.

Tabela 1.

Numele materiilor constitutive după analiza profesorului universitar Dr. Ludwig	Isvorul Nr. 1.	Isvorul Nr. 3.
Temperatura după Celsius	12°5 ⁰	13°
Carbonat de Natriu . . .	34.570	32.393
Carbonat de Lithiu . . .	Urme bine descoperite	Urme
Carbonat de calciu . . .	18.219	18.489
Carbonat de Magneziu . .	5.219	5.310
Carbonat de fer	0.154	0.142
Clorura de natriu	24.880	26.247
Clorura de caliu	3.353	2.840
Brom Natriu	Urme bine descoperite	Brom descoperit
Acid silicic	0.540	0.512
Suma substanțelor fixe la 10.000 părți apă	86.935	85.933

Tabela 2.

Numărul isvorului	Litre în 1 oră	Litre în 24 ore	Hectolitre în 24 ore
Nru 1	994.20	23860.80	238.608
Nru 2	177.00	4248.00	42.480
Nru 3	443.40	10641.60	106.416
Nru 4	108.10	2498.40	24.984
Nru 5	76.53	1836.72	18.367
Total	1799.23	43085.52	430.855

Cantitatea apei celor 5 isvóre este deci de 430 hectl. pe zi.

Nițiu.

¹⁾ Băile alcalino-muriatice dela St.-Georgiul român. — Tergu-Jiu 1897.

Nebuna.

E nópțe 'ntunecósă . . . „Linisțea“ dómna nopței
Cu negrele ei aripē se lasă pre pāmēnt —
Prin geamurile sparte și prin țifina porțit
Se-aude numai vēntul cu gróză șuerând!

Cineva țipă jalnic pe-o casă solitară
Ér țipetu-i se-aude în nópțe floros . . .
Și-cum încētă érași linisțe e afară . . .
O stea din ceriuri cade, alunecă în jos!

In casa solitară de vremuri învechită
Pe-un așternut de paie, de bôlă-ngalbinit
Se sbate copilașul — ér mama lui iubită
Veghiază lângă patu-i cu ochiu-'ncremenit.

De-odată în linisțea cea tainică a nopții
S'aude-o tusă sacă, un gemet cu fior
Copilu-'nctet se stânge sub mâna rece-a morțit,
Ér sufletul lui candid pre ceriuri își ia sbor.

Ér mama? . . . împetrită rămâne-n nemișcare,
De-odat' apoi erumpe în rîs nebun, bizar,
Ér ochii ei sēlbatic lucesc cu-'nflorare . . .
In turn s'aude ciasul, bătând încet și rar.

La debilele rađe a lunii mama-alérgă,
Cu ochii roși de sânge, cu pērul despletit,
Alérgă preste câmpuri, alérgă nóptea 'ntrégă,
Nu plânge, nu suspină, căci vai: a nebunit.

Emilian,

Cum se fotografăm.

(Urmare).

24. Scaldă de platină.

Mulți autori recomândă tractarea copiilor cu platină, *fară a le auri.*

Procedura e următórea: Spălând copia bine o punem în scaldă următóre:

Aqua destillata	1000	gr.
Kalium platinchlorür	1	gr.
Sare comuna (chem. curată)	1	gr.
Cremor tartari	0.5	gr.

Acēsta trebuie conservată în întunec sau învēscută bine în hârtie nēgră.

După ce am pus-o aici se schimbă érași colórea în mai multe rēnduri. Putem considera procedura ca finită când are o

colóre sur-violetă, ceea ce duréză cel mult 1—6 minute (după cum e de prospētă scaldă). După acēsta o spălăm și o fixăm în scaldă fixativă descrisă în paragraful 23, unde copia va primí un colorit brun întunecat fórte frumos. După acēsta spălăm cu fundament și uscăm cum am vēđut în paragrafii antecedēți.

25. Lipirea, satinarea și retușarea copiilor.

Dupăce copia este uscată pe deplin o tăem cu un cuțit bine ascuțit și cu ajutoriul unui leneal astfeliu, ca să aibă formatul ce dorim; (pentru comoditate ne putem folosi și de un șablon de sticlă) apoi o lipim pe *cartă* (carton) din hârtie grósă, fie simplă, fie cu ornamente etc. E consult a folosi la portrete: cartóne albe cu cante aurite; la grupe: cartóne surii, vinete sau brúne;

la peisagiuri: cartone cu ornamente. — Altcum alegerea cartonului depinde de gustul amatorului și de subiectul fotografiei.

Lipirea o facem întrubunțând următorii cleiuri:

Mestecăm 50 ccm. apă cu 50 gr. *năsprăla* (albă, curată) până s'a dizolvat pe deplin; apoi înferbântăm în o oală poleită (șmălțuită) 600 ccm. apă și când acesta fierbe, turnăm soluțiunea de năsprăla în ea și o mestecăm bine. Acesta se poate folosi cu succes escelent îndată ce s'a răcit. Deoarece însă se acrește curând, e foarte consultat a aduna mai multe copii și a le lipi cu aceeași ocaziune ca să nu se predeze mult clei.

Cu cleiul astfel pregătit obducem dosul copiei, apoi o punem pe carton, o acoperim cu o foie de hârtie de filtrat și o netezim cu o mână dela mijloc către laturi, că eventualele beșicuțe de aer, ce s'ar fi ascuns între carton și copie, să fie delaturate. —

Mulți amatori iubesc copiele *satinate*, adică înzestrate cu o suprafață *forte scilpicioasă*; deși așii astfel de copii nu mai au mare trecere, deși viitorul este al fotografiilor »matt«, totuși am aflat cu cale a descrie satinarea copiilor pe scurt.

Satinarea se face sau cu ajutorul unei mașine de satinat după lipire, sau cu ajutorul unei table de sticlă înainte de lipit. Fiindcă amatorul sigur va dori ca să cheltuiască cât mai puțin, mă restring la descrierea modului ultim.

După ce copia este uscată pe deplin, o muim puțin de nou în apă curată, apoi luăm o sticlă plană *poleită bine* (e foarte bine dacă cumpărăm una anume pentru acest scop) o spălăm întâi cu apă apoi cu spirt până e absolut curată, apoi o obducem *forte puțin* (cel mult 2—3 picuri) cu soluțiunea următoare:

Benzin 100 ccm.

Ceră albă 1 gr.

cu ajutorul unui pământug de vata, și o frecăm bine cu o bucată de flanel môle. Sticla astfel poleită o băgăm în apă, acolo băgăm și copia deja muetă și sub apă așezăm copia *cu partea sensibilă contra sticla*, o netezim bine ca să se lipescă într'o formă de sticlă, apoi o scotem afară și așa *lipită de sticlă* o punem să se usce. În cele mai multe cazuri, dacă s'a observat curățenia cea mai mare și am poleit *pe deplin* sticla: copia sare (când e pe deplin uscată) de sine de pe sticlă: dacă acesta nu se întâmplă. atunci cu ajutorul unui virf de cuțit deslipim puțin un colt al copiei, de care apoi cu băgare de samă o putem trage jos. Dacă ici sau colea rămâne lipită, e dovadă că sticla nu am curățit-o și nu am poleit-o de ajuns. Copiele astfel tractate au un lustru de tot frumos, par a fi obduse cu un strat subțirel de sticlă. — Dacă voim ca copiile care sunt făcute pe hârtie lustruită să aibă o aparință fără lustru, procedura e aceeași, cu aceea deosebire, că în locul sticlei poleite, folosim una »matt«.

După ce copiele le-am lipit, fie satinate, fie nu, le privim cu de-amănuntul dacă nu au erori: d. e. puncte luminose, șgărieturi, etc. Dacă aceste erori nu obvin, fotografia e gata; dacă însă obvin, atunci trebuie retușate.

Retușarea se face cu ajutorul unei penel fin și cu întrubunțarea colorilor de albumină, care uscându-se au acelaș lustru ca însăși copia.

Și aici repet ce am șis mai sus (paragraful 18): *retușarea e numai remediul ultim*; atențiune, curățenie, observarea strictă a instrucțiunii: vor aduce pe amator în plăcută pozițiune a nu se folosi de retușare decât numai în foarte rari cazuri.

Hârtiile *matt* e mai ușor a le retușa fiind fără lustru; aici ne folosim de colorii aquarele, a căror manipulare e mult mai ușoră.

26. Platinotypia.

Până aici am vădit procedura cu carea putem face fotografii pe hârtii sensibile *celloidin* și *aristo*, obținând o colorie neutră numită fotografică. Acesta colorie orecând era privită, pentru o fotografie bună, ca ceva necondiționat; așii însă fotografii buni încep a părăsi acesta și a se nisui într'u aceea, ca fotografiile se

aibă o colorie hotărîtă, fie brună, sură, neagră etc. Cu ajutorul *Platinotypiei* suntem în stare a obține o colorie neagră frumoasă, par'că ar fi un desen escelent cu creonul.

Deși procedura acesta nu e ușoră, fiindcă așii este foarte des usată de o parte, ér de altă parte fiindcă obținem rezultate escelente, pe scurt voi u a o descrie, ca cei ce ar avea plăcerea, să o pótă esecuta.

Hârtia sensibilă pentru acest scop se numesce *hârtia de platină* și e de două specii: pe una ni se arată urmele imaginii la începutul copiării, pe a doua numai după *desvoltarea* imaginii (precum am vădit la negative ș. 14); Procedura, chiar din acesta cauză e asemenea de două feluri: prima se numesce: *metoda lui Fizzigheli*; a doua: *metoda desvoltativă*.

Mai ușoră și la început mai de recomandat este metoda lui Pizzigheli.

Luăm hârtia uscată o punem în ramă și o lăsăm sub negativ până căpătăm o fotografie slabă (o copie) în carea se ivesc și detaiurile, fie cât de slab. După acesta luăm copia și o punem deasupra unei ole în care e apă ferbindă, ca aburii de apă se atingă bine copia, fără a o băga în apă; vom observa că imaginea se înnegrește tot mai mult. După 1—2 minute luăm copia și o punem întâi în scaldă următoare:

Aqua destilata 80 ccm.

Acid. muriat. crud. 1 gr.

De aici, după 5—10 minute, o punem în aceeaș scaldă, dar mai concentrată:

Aqua destilata 60 ccm.

Acid. muriat. crud. 1 gr.

După acesta o spălăm bine 20 minute și o punem să se usuce. Copia obținută e neagră, frumoasă.

Metoda desvoltativă e mai complicată, fotografiile ce ne dă sunt însă mai negre, mai frumoase. Procedura e următoarea:

Punând hârtia sub negativ în rama de copiat, o lăsăm până când detaiurile le vedem slab copiate, după aceea o luăm din ramă, o punem în o cesă și turnăm pre ea scaldă următoare:

Aqua destilata 500 ccm.

Kallium oxalic neutr. 150 gr.

inferbintată bine și acrită prin adaugerea alor 5 picuri de *Acid. oxalicum*, unde rămâne până a primit colorie atât de neagră cum dorim a o avea. După acesta o fixăm în soluțiunea de acid muriatic amintită mai sus (1 : 60).

Greutatea aici e: a afla momentul acomodat când se întrepunem copiarea, dar deprinderea ne va învăța. La tot cazul începătorul lucră înțelepțește dacă numai atunci se apucă de platinotypii, când cu copiarea pre celloidin și aristo e pe deplin în curat și atunci încă e mai bine dacă începe cu metoda Pizzigheli.

La Platinotypii satinarea nu se folosese; cleirea se îndeplinește în acelaș mod; cartonul însă e foarte acomodat cu formatul block, fiindcă ridică și potențază mult efectul.

Retușarea e foarte ușoră, căci o putem esecuta în orî care creon bun.

27. Cyanotypia.

Sub acest nume se cuprind fotografii în care imaginea este *albastră*, ér *fondul alb*, prin urmare după orî care negativ putem căpăta copie *vinete*.

Procedura e foarte ușoră și este *cea mai ieftină ce numai există*.

Hârtia sensibilă se poate procura asemenea gata, trebuie însă în cel mult 8—10 zile întrubunțată, căci cu cât stă mai mult, cu atâta își perde mai mult sensibilitatea. Pentru aceea descriu aici calea pre care fiecare amator își pótă pregăti el singur hârtia sensibilă necesară pentru cyanotipe.

Facem următoarele soluțiuni:

- I. Aqua destilata 100 gr.
 Ferri amonium citrat (viridis) 25 gr.
- II. Aqua destilata 100 gr.
 Ferrum cyanat rubr. 9 gr.

Luăm din ambele părți egale și *la lumină galbină sau roșie* le mestecăm la olaltă apoi luăm hârtia ce voim a sensibilisa (carea însă trebuie se fie foarte bine cleită) și o ungem subțirel cu mestecătura astfel pregătită, dar așa încât se capete o coloră galbie deschisă, apoi o uscăm *la întunerec*, ceea ce durează cel mult o oră.

Dacă punem acum o bucată din această hârtie sub un negativ în rama de copiat, vom lăsa-o până copia va lua o coloră sură-verde. Apoi o scotem și o spălăm în apă curată până când primim o copie albastră pre un fond alb. După acesta o punem pre 4—5 minute în următoarea scaldă:

- Aqua com. 50 ccm.
 Acid. muriat. crud. 1 gr.

din carea scoțând-o o spălăm bine și o uscăm. Copiele obținute pre această cale sunt foarte frumoase și cu deosebire partii de apă, cascade, lacuri etc. fac pre această hârtie o impresiune foarte frapantă.

28. Ferrotypia.

Fotografii »mari artiști« cari vin la târgurile de țară prin comune și-și ridică o șatră afișindu-și firma de »Fotografii americane« »Schnellphotograf« etc. sunt aceia cari se folosesc de Ferrotypie, adică de procedura a face o fotografie pozitivă de-a dreptul în casetă. Aici prin urmare nu este negativ. De atâtea ori trebuie respectiva persoană se steie la posat, câte fotografii doresce se aibă.

Procedura e simplă, dar rezultatul nu prea escelent; o descriu însă ca să se vadă că între un »amator« și un »ferrotypist« e o deosebire colosală. Dacă cineva dubitează, probeze și se va convinge.

Ferrotypia e o procedură *pozitivă* și placele (ferrotype) ce întrebuițăm sunt sensibilisate gata, întocmai ca și placele sensibile de sticlă (pentru negative).

Luăm deci o placă ferrotypă o punem în casetă și facem fotografarea, dar espuem: *mai puțin* ca la placele de sticlă. »După această o desvoltăm cu ori care scaldă desvoltativă, o fixăm și după aceea spălând-o bine o punem în scaldă următoare:

- Aqua destillata 100 ccm.
 Hydrargirum bichlorat 2 gr.
 Kalium bromat 2 gr.

unde o lăsăm până se ivesce fotografia chiară, contrastele bine exprimate, apoi o spălăm cu apă, o punem 5 minute în alcool, uscăm și o obducem cu un lustru (Ferro-Lack) pregătit anume și cu această fotografia pozitivă este gata.

29. Cartă-postală cu ilustrații fotografice.

O aplicare foarte lătită a artei fotografice, este prevederea cartelor postale cu ilustrații fotografice așa încât numărul diferitelor ilustrații cari ați aflăm pre cartele postale este, putem dice, imens. Dar o cartă postală pentru amicii, cunoscuții, rudeniile noastre, numai atunci poate avea un efect în adevăr mare și plăcut, când e înfrumșetată cu ilustrații din jurul și ținutul nostru cu portretele noastre sau a rudeniilor noastre etc. Și fiind-că ați, când schimbul de cărți postale e deja la modă, putem ajunge în plăcuta poziție de a trimite în depărtări enorme imaginea fidelă a portului nostru țărenesc, a ținutelor noastre romantice; am aflat cu cale a mă ocupa mai pe larg cu acest obiect.

Cărți postale deja provădute cu partea lor sensibilă, se pot căpăta gata, (firma E. Wunsche din Dresda vinde 10 bucăți pentru 60 cr. v. a.¹⁾ și se tractează în tocmai ca ori care copiază de celloidin (vedei §. 21, 22, 25) dar ni-le putem face și noi, căci ne costă mai puțin.

O metodă foarte ieftină e următoarea.

Luăm o colă de carton (hârtie grosă de colorit), tăem formatul corespunzător unei cartă postală (din o colă putem căpăta aproape 24 cărți) apoi pre o parte o obducem cu materia sensibilă descrisă în paragraful 27 și urmând instrucțiunea aceea vom avea cartă postală cu ilustrație fotografică în colorea *albastră*. Dacă voim ca această imagine se fie *neagră*; atunci copia vânăată usată o punem în următoarea soluțiune:

- Apă comună 100 ccm.
 Soda 12 gr.

Aici o lăsăm până când imaginea dispare; apoi o spălăm bine cu apă curată și o punem în scaldă următoare:

- Apă 80 ccm.
 Acid gallic 3 gr.

în care imaginea se ivesce în coloră *neagră*.

Procedura această precum ușor putem găi e: *procedura-cyanotypică*.

Dar mai avem și alte proceduri, arī asemenea sunt preabune, dând rezultate escelente. Una (și cea mai scumpă) este *procedura platinotipică*, cealaltă e *procedura argentotipică*. Se vedem dar pre scurt și modul cum putem obține pre cartă postală chipuri de platină:

Cartele, pre cari voim a-le sensibiliza pre o lature, le obducem cu o soluțiune de năspreală (2 gr. în 100 ccm. apă). După ce s'au uscat *pe deplin* la lumina unei luminări o obducem cu următoarea soluțiune:

- I. Kalium platin chlorur . 1 gr.
 Aqua destillata 75 ccm.
- II. Ferrid oxalat (soluțiune)
- III. Natrium platin chlorid (soluțiune 10⁰/₁₀)

luând: 6 ccm. din I, 55 ccm. din II și 10 picuri din III. După aceea o uscăm în întunerec și o tractăm după metoda desvoltativă descrisă în §. 26. Copiile sunt frumoase, par' a fi desemnate cu cerusa.

Procedura *argentotipică* (respectivă cu bromura de argint) e mai ieftină, corespunde prin urmare mai mult intereselor acelor amatori, cari vreau să-și pregătescă ei cartele; ceea ce o pot face în modul urmator:

Facem următoarele soluțiuni:

- I. Ferrid oxala 20 gr.
 Kalium oxalit. neutr. puris 4 gr.
 Aqua destillata 80 ccm.
- II. Argentum nitricum 5 gr.
 Aqua destillata 25 ccm.

Luăm din I, 8 ccm. și o inferbintăm, punem în acesta 2 ccm. din soluția II, lăsăm să se răcescă, apoi o filtrăm, și cu fluidul curat filtrat, obducem hârtia respectivă și o uscăm repede la foc. Atât soluțiunile trebuie pregătite la lumină artificială cât și cartele, căci ambele sunt lumino-sensibile și după ce soluțiunea *mestecată* nu se poate ținea mai mult ca 2—3 zile e consult a o folosi cât mai repede. Hârtia astfel preparată o păstrăm în o cutie de plev, în carea am pus o bucată de Chlor-calcium unde o putem păstra cât de mult. Hârtia această o punem sub negativ și copiam până când se observă și detailurile, după aceea luăm hârtia din rama de copiat și o punem în următoarea scaldă:

- Aqua destillata 300 ccm.
 Kalium-natrio-tartarat [s. germ. Seignettesalz] 30 gr.
 Borax 22 gr.

Aici rămâne până a căpătat tăria necesară, după aceea o spălăm bine și o fixăm în decurs de 10 minute în scaldă următoare:

- Aqua destillata 1000 ccm.
 Ammoniak 7 ccm.

apoi o spălăm *erăși bine* și o uscăm. Aceste cartele ni se presintă ca o fotografie frumoasă *neagră* cu intermezuri albe frumoase.

Pentru a putea copia numai o anumită parte din suprafața cartei, ne folosim de *masce*, cari acoper restul. Aceste le putem

¹⁾ Se pot căpăta și la autor pentru 75 cr. plus post-porto.

face din hârtie neagră tăind cu fórfecele spațiul, care am dori a-l ilustra. Dacă le procurăm gata, atunci avem mai multe forme frumoase gata.

30. Mărci cu portrete.

O ocupaciune frumoasă și interesantă pentru amatori este și esecutarea »mărcilor cu portrete«, adică portrete cari au mărimea unei marce postală și cari aplicând ornamente acomodate sémână mult cu mărcile postale și se pot întrebuița cu succes neașteptat pre hârtii de epistole, cărți postale etc, lipindu-le ca pre ori care marcă.

Portretul care dorim al avea în formă mică îl copiăm (dacă aparatul fotografic are d. e. formatul 9 : 12) de 12 ori, nesuindu-ne ca copiile pozitive se aibă după posibilitate acelaș colorit. După această le punem în rame singuratece aședate una lângă alta și cătră aceste îndreptăm aparatul fotografic precisându-l astfel încât aceste 12 fotografii, se cuprindă întréga sticlă de visat. Facem apoi posarea după tótă regula (§§. 12, 13), desvoltăm placa, luăm copia pozitivă, carea apoi (fiindcă avem pre fiecare copie 12 portrete mititele) o tăiem în 12 părți și »mărcile cu portrete« sunt gata.

31. Diapositive.

Pentru a înfrumșeta ferésta unui salon, balonul unei lampe etc., sau pentru a putea proecta pre un părete imaginea unui scump defunct aparținător familiei nóstre, avem trebuință de copie

positive transparente. Aceste fotografii, cari de regulă se esecută pre sticlă, se numesc *diapositive*.

Diapositivele se pregătesc în modul următor:

Luăm negativul respectiv după care dorim a face copia, apoi o placă sensibilă și (se înțelege în chilia întunecată la lumină roșie) le punem în rama de copiat, elocând placa (intocmai ca hârtia) cu partea sensibilă cătră negativ. Espunem apoi negativul (sub care e placa sensibilă) la lumina unei lampe bune de petroleu cam 2—12 secunde, după cum e de des negativul. După această placa sensibilă o desvoltăm (§. 14) și fixăm (§. 16) în modul obicnuit. Dacă dorim ca colórea acestor diapositive se fie o colóre frumoasă fotografică, atunci folosim placele anume pregătite pentru acest scop (cu chlor de argint).



Fig. 30

Dacă cineva nu e în curat cu durata espunerei, o póte ușor afla, dacă face mai întâi o copă pre hârtie aristo și notându-și durata o divide cu 3, rezultatul ne dá durata de espunere a placei pentru diapositiv. Pentru a putea atârna aceste fotografii interesante, ne folosim de rame anume făcute și înzestrate cu un lánțisor de nickel (fig. 30) cari sunt de diferite forme și pentru diferite formate separat construite.

(Va urma.)

O stea.

O stea ce scânteiază ađi
In depártari albastre
Aprinde doruri și discuți
In inimile nóstre.

Eri póte încă nu era
Și ađi luce chimeric
Cu fața plină de lumină
Și plină de-ntuneric.

Ori póte că de septămâni
Căđută e 'n pustie
Și bietul nostru ochiu și mâni
O vede 'ncă tot vie.

Și astfel ne sciut e-o stea
Acea mistică pată
Ori umbra stelei, însă scim
Că ea trăia odată.

De-aceia ori câte-ar mai fi
Cu mintea omul póte
Se le cuprinđă și el sci
Menirea ce-o au tóte.

Dar iasă încă câte vor
Pe-a bolții înălțime
Cu rece scânteierea lor
Ce vor? nu scie nime.

E că 'ncă nimeni nu s'a prins
Scânteii a da 'nsēmmare
Vânând în goluri fără rost
Naluci imaginare.

Și vremea a trecut, trăim
In lumi mult mai reale
Și ești ridicol când te ved
Că 'ți ai stelele tale.

Lilian.

Un concert la noi.

Cu mare greu putui îndupleca pre respectabilul domn redactor se-mi permită publicarea rândurilor, cari urméză și când îi esprim mulțămita pentru această concesiune cu greu esoperată, cred că on. cetitori vor afla basată stăruința mea de a da publicității aceste șire :

*

La 2 Iuliu a. c. »corul reuniunii române de cântări« din Bistriță, la stăruințele dlui I. Baci preotul local, făcú o escursiune în comuna Șoimuș, cu scopul de a da acolo un concert popular.

Ca totdeuna, așa și de astădată, subscrisul mă interesai de această mișcare pot dice culturală, și după-ce corul din Bistriță imi fú încă necunoscut, mă decisei a face și eu escursiune la Șoimuș; cu atât mai vértos, că rev. domn paroch local, avú bunavoința a mă onora cu învitarea sa.

Programul statorit fú următoriu:

I. In biserica gr.-cath. rom. de acolo: sub decursul misei, s'au esecutat răspunsurile usuaste, în G-dur.

II. Cu ocasiunea petrecerei de vară s'a esecutat: 1. »Éta điaua triumfală«, quartet, cor mixt de W. Humpel. 2. »Oșteanul

român», quartet, cor mixt de * * *. 3. »Arcașul», quartet, cor mixt de * * *. 4. »Taci bărbate», sextet, cor mixt de I. Vidu. 5. »Nevasta care iubesc», sextet, cor mixt de G. Musicescu. 6. »Rătăcesc în căi străine», duet, cor femeesc de Tr. Doinescu. 7. »Corul vânătorilor», quartet, cor bărbătesc de * * *. 8. »Așa-i Românul», quartet, cor bărbătesc de * * *. 9. »Flăorea lui Petac», poezie de I. Grozescu, declamată de coristul I. Fântână. 10. »Suspînul bețivului», quartet, cor bărbătesc de I. Vidu. 11. »Dorule o dorule», cuintet, cor mixt de V. Magdu. 12. »Dela București la vale», cuintet, cor mixt de V. Magdu. 13. »Stâncuța», sextet, cor mixt de G. Musicescu. 14. »Junimea parisiană» quartet, cor mixt de G. Adam. 15. »Dis'a badea», sextet cor mixt de G. Musicescu. 16. »Brêul popilor», sextet cu bariton solo, cor mixt de G. Musicescu.

Și trebuie se recunoscă chiar și rêuvoitorii, că atât răspunsurile liturgice, cari au fost esecutate cu cea mai mare precisiune, cât și bucățile esecutate înainte și după prânz în decursul petrecerei au pus întreg publicul în uimire.

Eu încă pricep ceva din arta musicală, dar trebuie se recunosc, că producțiunea a succes pe deplin și atât conducătorul corului dl Traian Brătescu, cât și membrii aceluia merită totă lauda și recunoștință deplină. Inteligența din Bistriță poate fi mândră cu rezultatul corului reuniunii de cântări și va face cea mai laudaveră faptă, dacă la toate împrejurările, cu fiecare ocaziune va sprijini atât cu succursul material cât și spiritual tinera reuniune, ca pre calea pornită se propășască până la deplină perfecțiune.

Onóre lor, și mulțămită dlui Grig. Radu carele fû întreprenorul acestei escursiuni în adevêr foarte bine reușită.

* * *

Se nu credeți iubite cetitóre, că frumuselele coriste au cântat numai... ah, nici de cât; căci unde sunt fete frumusele, ca Româncuțele din Bistriță unde sunt tineri sănătoși și teaferi, ca coriștii din Bistriță, unde mai auți apoi câte-o horă, câte-o sêrbă trasă din vióră: se pôte ore sê nu te pui pe joc?? Da, am fost de față și deși numai ca privitor, dar m'am delectat în un joc românesc frumos și plin de vioiciune, plin de tot focul tineretului nostru. Sê fi vêdut popor entusiasmat, se fi vêdut tineri înfocați și fetișore rumene la obraji. Nu puteai decât se admirî! Făcui o încercare a posa frumoșă cunună formată de membrele și membrii corului, dar rogu-vê a face o »fotografie la moment» sêra la orele 7, este ceva prea cutezător. Nu mi-a succes, dar cu permișiunea d-lui redactor écă-o:

Ți saltă inima de bucurie vêdend: côlea un grup de coriste în costum național petrecându-și bine și vial cu tinerii inteligenței, carea nu a pregetat a lua parte; ici fruntașii tineretului din comună asemenea jucând în adevêr admirabil; colo respectabila gardă a fruntașilor locali în mijloc cu rev. paroch local I. Baci



O grupă a coriștilor din Bistriță la concert în Șoimuș.

desfătându-se și bucurându-se de binereușita întreprinderii; ér mai incolo mulțimea de óspeți, cari au grăbit la acesta petrecere.

Și crăși s'a adevêrit đisa Românilui:

Numai noi ne scim petrece

Pân' prin vine sânge trece.

* * *

Ar fi mulți, cari pôte ar dori se scie că cine a luat parte la acesta petrecere animată? Regret mult că acelor onorabili cetitori nu le pot face destul dorinței și anume: din principiu. Nu voesc adecă se supêr pre cutare óspe pre care fără voia sau scirea mea l'aș lăsa din lista ce ar trebui se o public, și cu deosebire nu voesc a publica o listă defectuôsă; apoi una perfectă așa cred că ar fi fôrte cu greu a putea compune.

Vê spun însê altceva:

Eu sciam din copilăria mea, că Șoimușul e o comună mică, slabă, sêracă. Și nu m'am înșelat. Dar este cu tôte aceste *una dintre cele mai bogate comune românesci*.

Sê nu credeți că îmi contradic când spun la'nceput că e *sêracă*, ér cu câteva vorbe mai târziu că e *bogată*. Nici decât. Écă pentru-ce:

In comuna Șoimuș, eu spre cea mai mare uimire am găsit următoarele:

a) O bancă de credit și economii românescă »Șoimușana» în un edificiu corespunđtor și în adevêr frumos.

b) O societate de temperare cu statute fôrte sănătose și carea, dupăcum sum informat a obținut un rezultat până acum fôrte mulțămitor.

c) O »însoțire agricolă», carea pune poporului la dispozițiune mașinele agricole necesarii, fără ca se fie silit Românul a-și da bucatele sale adunate cu multă ostenelă, jidanului.

d) O bibliotecă poporală.

e) O biserică fôrte frumoșă zidită din material solid.

f) Redacțiunea acestei reviste, aranjată după tótă regula și în urmă:

g) Un fond pentru sprijinirea meseriașilor din loc, constător din realități în valóre de 3000 fl.

E bine, o comună carea atât în ce privește numărul poporului, cât și starea materială a aceluia este ea în ce privesce avearea sa spirituală și morală în adevêr *bogată*, dispunend de atâtea institute unul mai salutar ca celalalt. Da! E avută și ar fi fôrte de dorit dacă tôte comunele române ar urma exemplul dat de mica și neînsemnata, dar activa și energica comună Șoimuș și bravul ei popor.

Și tôte aceste cui au a le mulțami: redactorului acestei reviste, parochului local Ion Baci, carele cunoscându-și misiunea sa pe deplin, nu încetă a lucra pentru binele turmei sale.

Ferice ar fi poporul român, dacă ar avea mulți preoți ca cel din Șoimuș.

Cluj, la 16 Iulie 1899.

Jon Nițiu Pop.

Năierul caută spre ceruri.

Năierul caută spre ceruri
Și din lumina unei stea
El își cetescêntreg norocul
In drumu-i lung, în calea-i grea.

Dar eu din ochii tei, iubito
Când vrui norocul sê-mi cetesc,
Ah! am vêdut că pentru mine
Ei numai ură talmăcesc.

Enea Pop Bota.

Din mithologia plantelor.

(Urmare.)

Trestia (arundo tremulus — Schilfrohr). Acesta plantă după cum scim și noi, are însușirea de a se clătina mai în continuu, chiar când aerul e în cea mai mare linisce; prin clătinarea ei atingând pre alta se pare că face un șgomot și dă tonuri varie, care împrejurare în legătură și cu privire și la solul sau pământul umed în care se desvôltă, a dat ansă la multe fabuli. Trestia ca plantă era simbolul apei și era dedicată Dioscurilor, țeitatea protectore a navigațiunei; dar era și simbolul guralivității, din cauza că pūrura face ceva șgomot și fără a fi atinsă de vânt, chiar ca și cei guralivi, cari încă fără trebuință ori causă vorbesc verđi și uscate. Era însă și simbolul nestatorniciei și a unui caracter ușor.

Originea ei e fabulosă și duplă: Se țeice că în munții reci ai Arcadie (despre care se cetesce că și-au ales-o de patrie lupii, fiind că acolo nu latră câinii la ei) locuia *Syrinx*, cea mai renumită țeină dintre hamadriadele nonacrice. Frumșeta acesteia surprinse și scôsă din minte pre mai mulți Satiri (țeii de pădure cu corne și picior de țap. Cicero III. 17. 43) fără a succede nici unuia de a căștiga favorul și amorul ei; unica ei distracție era a servi Dianei, țeitii vênatului.

Intorcându-se odată *Syrinx* depre munții Lycariei dela vênat, o vêuđu țeul Pan, căruia i-se aprinse tôte simțurile de dragoste după dênșă și o și urmări până la riul *Ladon*, și era se o și ajungă, decumva surorile ei nu o ar fi prefăcut curênd în o plântă tremurătore, și țeul Pan când voi se-o cuprindă, se trezi că stringe în brațele sale o trestie tremurătore.

Supărarea lui Pan era fără margini și începù a plânge așa de puternic, încât aerul se mișcă de plânsul lui și prin mișcarea

aerului se mișcă și trestia tot mai tare și se părea că dă un sunet, pre care Pan îl privi ca rêspons dela frumôșă țeită dat la suspinul lui. Spre a se mângăia mai mult, își luă Pan câteva trestii și le lipi de olaltă cu cêră, formându-și pre asta cale un instrument musical numit »Syrinx« după numele adoratei sale. Cu acest instrument se mângăia țeul, când îl ajungea dorul, tocmai cum se mângăie și ađi omul, parte cu plânsul, parte cu suspinul în singurătate, ăr în societate la dulcele tonuri a deosebitelor instrumente musicală, sub influința cărora unii plâng, alții rid etc.

A dôua fabulă descrie originea trestiei în următorul mod: Se spune că țeul Apollo se rêmăși odată cu renumitul Pan, că se cante ambiu în preșenta țeului *Midas*, pre care ambiu îl știmau și apoi dênșul se fie juriul și se decidă, că care a cãntat mai frumos.

Se puseră deci Apollo și Pan pre cãntate, și *Midas* decisă că Pan a întrecut pre Apollo în cãntările sale. Apollo ambiuos și puternic, dar ofensat de tot, pentru acêșta decisă a se rêsuna lui, și-și rêsuna în mod grozav, lăsând se-i creșcă o pãreche de urechi de asin. *Midas* nu avù ce face, se decisă a fugi de lume și neavênd adăpost își făcù un turban purpuriu, ăr friserul lui îi făcù în pământ o grôpă în care intră *Midas*, și deacolo injurà pre Apollo. În jurul grôpei crescù o mulțime de trestie, cât acoperi grôpa, ăr dela un timp nu mai vêuđu nime pre *Midas*, fără auđia din mișcarea trestiei nescari tonuri, despre cari se credea că ar fi sbierătele de rușine și de necaz alui *Midas* din cauza urechilor de asin, ce-i creșcură la voia și porunca lui Apollo.

(Va urma.)

Grăpini.

Țara norocului seu lęgănul basmelor și al poveștilor.

Seriere mitologico-umoristico-scientifică de *Aron Boca Velchereanu*.

Se țeice că a fost odată
In vechimea întunecată
In o țară depărtată,
Și de noi astăzi uitată

Un om apăsă de sorțe
Șerac și necăgit forțe.
Și de multă amărire
Chiar mai gata de perire,

Ne-avênd nici o sperare,
Pentru a sorții îmbunare
El cugetă se pornescă
In lume se pribegescă

Până va da de vr'un bine,
De ajuns și pentru sine,
Ca vieța ce-o mai are
Se o petrécă în desfătare,

Bățul în mână luară
Lui Dumneđu se rugară
Merse trecând vâlți, coline,
Munți și riuri cristaline

Se ducea omul ducea,
Cu iuțelă și grăbea,
Ori pre cine întâlnea,
Șta pre loc, și îi povestea,

Đicând eu sum omul care
Noroc în lume nu are,
Că sunt apăsă de sorțe,
Și necăgit chiar de morțe,

De scii îndrêptă mă la bine
Se aflu și pentru mine,
Un loc bun pentru trăire,
Se mai scap de amarire,

Toți țeceau mergi mai nainte,
Fii înțelept și cu minte,
Că vei ajunge la locul,
Unde înflorește norocul,

Apoi acolo e bine
De ajuns pentru ori cine,
E țară de fericire,
De repaus, liniscire,

Acolo vei avea bine
Precum are fie cine,
Nu e trudă nici lucrare,
Nici vr'o greutate mare

Ci repaus și traiu bun,
Precum cei cari a fost spun,
Bani, mănecare, beutură,
Sunt acolo preste mēșură

Nu-i lipsă de cugetare,
Nici de vre-o sēmă mare,
Făr' bea, mănecă și trăscesce,
Dormi, fumēđă, odichnesce

Poruncesce de mănecare,
Tot ce îți place mai tare,
Și beutură mai bună
Ca pre masă, se țe-o pună,

Și decă te saturi bine,
Atunci se îți plătescă vine,
Pentru a ta trudă mare,
La beut și la mănecare,

Și cât poftesci îți plătesce,
Numai decăt omenesce,
Apoi dute la fumare,
La preumblări, ori culcare,

Ori când, și cât vei dormi,
Pentru somn îți vor plăti,
Atăta cât vei pofti,
Têrguială nu va fi.

Auđind omul strigară,
De merg din lume afară,
Eu altul, nu stau în loc,
Până în țara lui Noroc,

*Se dusă cu grabă mare
Făcând mereu întrebare
Tot de țara lui noroc,
De al fericirii loc,*

*Pân' pre un om întâlnește,
Și stând în loc îi grădește,
Spune-mi mai este mult loc,
Pân' la țara lui noroc,*

*Cela țise ia aminte,
Bine a mele cuvinte
Că acum nu e departe,
Dar de greutate ai parte,*

*Ajunși la un munte care
Chiar tot numai prin mâncare
Poți trecere se găsești,
Cătră țara ce dorești*

*Atunci omul ăr pornesce
Merge, merge, se silește,
Preste țări și preste mări,
Preste munți și depărtări,*

*Dar odată îi apare
Un munte înalt și mare,
Constând tot din pâne albă
Unde mîi mâncău cu grabă,*

*Prin munte se-și faci loc,
Cătră țara lui noroc
Unii bețivi, vecuți,
De necas, de tot striviți*

*Alții tineri în putere,
Dar doreau la bine-a mere,
Alții de rang, stare mare,
Acum sêraci, fôrte tare,*

*Unii cari au fost avuți
Acum desbrăcați, desculți,
Alții bețivi, prădători,
Alții leneși dormitori,*

*Toți povesteau alor stare,
Și nenorocire mare,
Dar mâncău pe întrecute
Ca se pătrundă prin munte,*

*Acest om și el a stat,
Și se'apucă de mâncat,
In trei ani și jumătate
Pêtrunsă de cea parte,*

*Êr aci stau și grijeau
Și sêma bine puneau,
Tot pre fiecare paș,
Stă la pândă un ostaș*

*Omul care nu mâncară
Pânea și de laturi dară
De loc era scos afară,
Și trimis înderept era,*

*Acest om dacă-a trecut,
Êr la drum a început
Și s'a dus, s'a dus, s'a dus,
Suind pre un munte sus,*

(Va urma.)

*Dacă pre munte-a suit,
Ostași de loc au venit
Întrebând unde se duce,
Omul țise cu graiu dulce,*

*Merg la țara lui noroc
Cercând pentru mine loc,
Ca se trădesc liniscit,
Că destul am năcăjit*

*Acum ostașii îl chemară
In o casă îl băgară
Dându-i beuturi, mâncare,
Bune, într'ndestulare,*

*Și decă s'a săturat,
Il puseră la pipat,
Și o mie de florini i-a dat,
Opt ceterași au intrat,*

*Prinsă a țise de loc,
Omul se scula la joc,
Și la ceterași închină,
Trageți mîi pre violină,*

*Frunzi verde mazerea,
Hop! acum e lumea mea,
Am de tôte și am bani,
Nă o sută, mîi țigani!*

*Apăsași arcul mereu,
Ca se joc pre placul meu,
Dacă a dat Dumnezeu,
De scăpaiu, și eu de réu.*

Characterul.

Acesta e un cuvânt, pre care puțin îl aud; și totuși e expresiunea cea mai sublimă a virtuții; cuvânt, pre care puțin îl înțeleg, și e cel mai glorios epitet, care se pôte da unei persoane. Om de caracter înțelegem un om, care are propunerea de a rămânea aceea ce este, perseverând în vederi și purtarea sa cu multă forță de atențiune și firmitate de voință, nu-și variéză sentimentul după casurile sau sensațiunile, sau pasiunile, sau înfricările ridicolului sau preceptul prejudețului; nu aprinde o lumină sântului și alta diavolului, studieză și se încercă a nu păre divers de aceea ce e, ci de a fi acela ce doresce a păre; nu-și câștigă popularitatea cu renegarea propriei consciințe, nu cercă tot binele de care s'ar puté bucura, ci mai mult cercă binele ce-l pôte face; scie aceea ce face și pentru ce face, are simțire nobilă, susține virilmente, că un om valoros, lucră cu sublimitate de idei, claritate de scop, francheță de acte. Etă omul de caracter, omul care e și există nu pentru a fi delectarea circumstanțelor, ci domn de sine însuși și domnul lucrurilor! Nu e caracterul obstinațiunea superbiei, ci energia virtuții, și cu dreptul fu definit: *voința în dătorință*.

Și obsegiul la voința altuia, și respectul demn la opiniunile altora, și curtenirea complăcerii la dorințele altora și umiliința, tôte aceste concurg la formarea caracterului, pentru-că tot aceea ce forméză spiritul și inima e cuprins în caracter. Juneta noastră ar trebui să o întrebuiințăm spre formarea caracterului în noi, virilitatea spre a-l întări cu opere generosé, restul vieții spre a-l conserva nemutabil și tare, ca pre pétra mormântului nostru să pótă fi scris în adevăratul înțeles: *El a fost om de caracter*.

Dar câți sunt ómenii de caracter? Câți sunt astăzi acesti fi ai puterii morale? Ne lipsesc ómenii mari, pentru-că lipsesc caracterele mari, și lipsesc caracterele mari, pentru-că lipsesc idealuri mari. Prin perderea acestora, ce și câtă degenerațiune în viața publică, domestică și privată!

Fundamentul caracterului, de unde se esplică adevărata virtute, consistă în idealul perfect al vieții morale, care e D-đeu în expresiunea voinței sale, care e Evangelia, în interpretele și depositoriul învățaturii sale, care e biserica. Numai în D-đeu și în religiune avem auctoritatea, infabilitatea și immutabilitatea legii morale, în D-đeu și în religiune avem siguritatea dătorinței și legii impuse și puterea de a o observa. în D-đeu avem judecătoria acțiunilor noastre și scopul cugetelor noastre. în D-đeu, recunoscem pre resbunătoria oricării vătămări de lege, și rêsplătoria iust al oricărui act de virtute.

Timpurile noastre sunt decădute și depravate, pentru-că marele, adevăratul și unicul ideal, D-đeu, s'a dat uitării; există credință politică, militară, științifică, comercială, bancariă, sectariă, dar credință religioasă, și cu deosebire credință catolică, nu există. Și apoi acesta renunțare aparentă sau reală la convingerile religioasă va puté produce caracterul? Imposibil, e imposibil a iubi humanitatea și a fi antropofag. Utilitarismul, étă urmarea negațiunii credinței, și prin acesta negațiunea caracterului. Ce spectacol mai comun e astăzi, ca a vedé cetățeni și încă cetățeni distinși prin condițiunea lor socială, prin elevarea ingeniului, prin vasta cultură — servind patimelor momentului, și trecând din partid în partid, din o opiniune în altă își au de scop al vieții lor nu avântatul patriotism ci egoismul cel mai necurat?

Caracterul, étă marea necesitate, marea lipsă a epocii, suprema nobilitate a omului modern și civil; dar fără D-đeu, caracterul va fi totdeauna o nereverință și o înșelăciune, pentru-că ateismul e mormântul spiritului, mórtea afectelor, renegarea sacrificiului, silențiuul perpetuu al naturei, renunțarea absolută la orice drept și dătorință, ce forméză mărimea, grandiositatea omenimei.

Bibliografia.

Nouă piesă teatrală pentru popor. Biblioteca teatrală a »Aurorei« din Gherla a scos la lumină o dramă în patru acte foarte frumoasă și potrivită pentru popor intitulată „*Paza Maicei sfinte*“ și localizată de dl Antoniu Popp. — Prețul numai 12 cr. O recomandăm cu totă căldura preoților și învățătorilor noștri spre a o răspândi cât se poate mai mult prin popor.

Diverse.

Invențiune nouă românească patentată. Oficiul reg. ung. de patente din Budapesta sub Nr. B 1201/11932/99 a patentat una invențiune românească sub numirea de „*șindile de lemn*“, cu cari se poate acoperi fără cuie și prin ori și ce om și fără de a fi măestru, sunt ieftine, ușore, durabile, de mărime egală și acurate și obduse cu o masă colorată după plac *resistibilă contra focului și contra apei*. Pentru etablarea unei fabrici unde se se pună în pracsă acesta invențiune se recere un capital de 100.000 fl. v. a. ce se intenționează a se acuira pe cale societară. Cei ce doresc a lua parte la acesta întreprindere se se adreseze pentru prospecte și informațiuni la inventatorul acestor șindile Ioan Baciuc preot greco-catolic în Șoimuș p. u. Nagy Sajó în Transilvania.

Procesul de presă a „Revistei Ilustrate“. Joi, în 24 Aug. st. n. a fost ascultat la judele de instrucție și editorul »Revistei Ilustrate« din anul trecut, actualul proprietar, editor și redactor responsabil al acestei foi, părintele Ioan Baciuc, în cauza biografiei și portretului lui Andreiu Mureșan apărute în numărul 2 al »Revistei Ilustrate« din anul trecut. Interogatorul a decurs în mod analog cu interogatorul fostului redactor Ioan Pop Reteganul. În privinta tabloului cu Andreiu Mureșan lucrul stă astfel, că în luna lui Martie din anul curinte redactorul foi părintele I. Baciuc a trimis ca premiu părintelui Georgiu Truta din Cojna un tablou fotografic al lui Andreiu Mureșan, executat de fotograficul Alexandru Roșu, după cunoscutul tablou ce-l vedem în multe case românești, i. e. poziția unde marele poet își declamă »Resunetul«. Tabloul a fost confiscat la posta din Bistrița, er de acolo s'a trimis procurorului. Tot în cauza acesta a fost citat la acelaș jude în aceeaș și Tipograficul Carol Csallner.

Cum se vor franca epistolele pe venitoriu. Francarea se va face cu ajutorul unei mașine automate, în care aruncându-se epistola dimpreună cu prețul transportului postal, cum se obișnuiesc la toate automatele cunoscute, epistola va eși sigilată și așa procedura destul de obositoare de până acum de a procura mărcile, a le lipi și apoi a le mai sigila, va fi în mod considerabil redusă. Ideia acesta a pornit dela oficiul postal din Londra după cum spun gazetele.

Zidar milionar. Tinărul lucrător zidar Rozsay János din Timișoara a primit dela notarul cercual din Brüssel o înștiințare oficială, că murind sora sa și neavând alte rudeni, i-a testat lui averea în sumă de un milion fl. v. a.

Tipar fără cernelă. Invenția acesta a descoperit-o un chemist englez cu numele Green, care a făcut deja experiențe numeroase în Londra, în fața unui mare public de specialiști, diariști și alții. Chipul cum se tipărește e următorul: hârtia necesară mai întâiu se supune unei operațiuni chimice și apoi se apasă pe masa de litere pusă în legătură cu un curent electric. Curentul acesta descompune materiile din cari e preparată hârtia și face ca locul apăsător de litere să se îngrăscă ca și cum s'ar fi folosit cernelă de tipărit. Cu invenția acesta și desemele se reproduc foarte curat, er tiparul nu-și lasă colorea nici odată și nici nu se poate spăla.

Un mare edificiu de oțel prăbușit. În Chicago un mare edificiu de oțel, clădit pentru a servi ca local pentru adunări publice, s'a prăbușit când era aproape clădit gata. Doisprezece oameni au fost scoși de sub ruine morți și grozav mutilați, er alții mulți au fost grozav răniți.

Hymen. S'a logodit dl Stan S. Țincu, comerciant în Craiova cu Maria N. Petrescu din Giurgiu. — Dl Simeon Moldovan cu d-șora Marița Dobrescu. — Dl Ioan Sintimbrean cu d-șora Aurelia Dobrescu din Sebeșul săsesc și dl Emanuil Șuiga teolog absolut din Lăpușnic cu d-șora Lucreția Ghila din Deva.

Divorțuri. În Paris se vin pe an la 100.000 capitaliști ori diplomați 40 procese de divorț, la 100.000 comercianți și industriași 15 la tot atâția agronomi 9, er la lucrători 77.

Necrolog. Subscrișii cu inimă înfrântă de durere aduc la cunoștința tuturor consăngenilor și cunoscuților, cumcă cel mai bun sot, tată, moș și strămoș *Teodor Lup* fost protopretor, asesor la scaunul orfanal, vicanotar comitatens, tutor cercual, membru al reprezentanței comitatense după suferință îndelungată, provădit cu st. sacramele ale moribunților, în anul al 70-lea al etății și al 39-lea a fericitei căsătorii, în 7 Septembrie a. c. la 6 ore d. a. a reposat în Domnul. Rămășițele pământesci ale scumpului decedat s'au așezat în cimiteriul gr. cat. din Gherla în 9 Septembrie la 3 ore d. m., era s-tă misă funebrală s'a ținut în capela episcopescă din Gherla în 12 Septembrie la 7 ore a. m. Fie-i țărina ușoră și memoria binecuvântată. Iuliana Gora soție, Maria, Emilia, Cornelia fice, Vasiliu Pordea, Sabin Coroian, Iacob Pop gineri, Elena Pordea măr. Dr. Alexandru Gheție, Iulia, Cornelia, Augustin, Alexandru, Ioan; Livia, Augusta, Iuliu Coroian; Leon-tina, Silvia Pop nepoți și nepoțe, Vasiliu și Mărióra Gheție stră-nepoți.

Concert român la Bistrița.

Onorată redacțiune!

Rog se binevoiți a da loc în prețuita »Revistă ilustrată« următorul raport.

Reuniunea română de cântări din Bistrița a aranjat la 29 August st. n. 1899 în sala cea mare dela Gewerbeverein sub conducerea dirigentului propriu Traian Brătescu un concert împreunat cu teatru urmat de joc.

De și programul concertului a fost destul de vast, constând din 10 bucăți din cele mai grele, și cu toate că timpul de pregătire a fost foarte scurt pentru a studia astfel de piese grele, totuși piesele executate au succes pe deplin.

Membrii activi ai corului se vede că s'au nisuit a se achita cât mai bine de angajamentul luat asupra-și, cea ce le-a și succes pe deplin, căci au fost recompensați din partea publicului ascultător cu vii și furtunose aplause, cu deosebire remarchez piesele:

»Nu-i dreptate«, opt voci, cor mixt de G. Musicescu. »Cucule cu penă sură«, quartet, cor mixt de G. Dima. »Bagă Dómne luna'n nor«, sextet, cor mixt de Timoteiu Popovici. »Vină cu mine«, terțet, cor femeesc de Georgescu-Bratescu și »Brăul popilor«, cuintet cu bariton-solo, de G. Musicescu, — care făceau a crede că stai față cu conservatoriști și nu cu nisce tineri meseriași întrați în cor numai de un an.

Comedia »Vistăvoiuul Marcu« încă a succes foarte bine, în deoseb au eselat domnișorele Aurelia Titon și Veronica Radu, precum și domni Alexandru Radu și Ioan Fântână.

Onóre tinerilor coriști, cari trăind exclusiv din lucrul mânilor lor, nu au pregetat a frecuenta cu cea mai mare diligență probele de cânt sub decursul de 4 săptămâni s'era de s'era, pentru a ne putea delecta în s'era menționată.

După terminarea reprezentațiunii a urmat dansul, care a durat până în zorile zilei următoare. S'a jucat: Someșana, Sërba, Hora, Vals, Quadrill etc.

Sala concertului nu lasă nimic de dorit, dă loc (fără galerii) la 800 persoane, este splendid luminată prin 50 lampe de gaz, ér spațiul de sub galerii este aranjat cu mese și scaune pentru publicul care nu ia parte la joc.

Tinerimea noastră din Bistriță tot mereu s'a purtat esemplar la asemeni ocaziuni, nici când n'a dat ansă ca se-i pară cuiva rău de timpul petrecut între dênșii.

Pe lângă membrii activi ai reuniunii și aranjării petrecerii din 29 August, merită laudă și comitetul reuniunii, carele cu vrednicul seu președinte rev. domn Al. Szilasi, nu absenteză atunci când e vorbă de prosperarea reuniunii, carî cu jertfe morale și materiale susțin acésta instituțiune culturală. Onóre lor.

Succesul material al petrecerii încă e îndestulitor, căci după cum sum informat, s'a vëndut 199 bilete de intrare, a încurs 104 fl. s'a spesat 83 fl. deci rezultă un venit curat de 21 fl.

Inainte coriști pe calea apucată, munciiți, și plata vă va fi recunoscinta din partea celor cu inima la loc.

Un participante.

Deslegarea gâciturii de șach din broșura VIII.

Preoți cu crucea în frunte
 Căci óstea e creștină
 Devisa-i libertatea
 Și scumpul ei prea sânt
 Murim mai bine în luptă
 Cu gloria deplină
 Decât se fim sclavi érași
 În vechiul nost pământ.

Au deslegat bine: Dómnele și d-șórele Elisabeta Mureșan din Viz-Szilvás, Cornelia V. Madincea din Illadia, Mărióra Vlasa, Letiția Vlasa din Sacalul de câmpie, Irina Handrea din Mânărade, Victoria E. Roșca din Alba-Iulia, Otilia Caba din Cheud, Silvia Pop în Comana inferióră, Lucretia Mathe din Chirales, Elisabeta Puica din Mocod. Domnii: Petru P. Roșca din Alba-Iulia, Ioan Pădurariu învățatoriu în Coroiu, Victor Ciungan student de a cincea cl. gimnasială în Cluj, Nic. Fodor stud. gimn. superior în Năsăud, Almășan preot în Sămărghita, Ilariu Cojocariu în Ticușul săsesc stud. la gimn. din Făgăraș, George Maican învățatoriu în Ticușul-românesc, Teodor S. Rus, preot în D.-Seplac, Ioachim Eliu, paroch în Ploscabaia, Silviu A. Pauletti, pedagog absolut.

GLUME.

- A. Ce duci subsuóră?
- B. O scătulă cu cigarete.
- A. Pentru tine?
- B. Ba nu, la ziua nevestei mele.
- A. Da fuméză femeia ta?
- B. Ba!
- A. Ei și?
- B. Nevasta mea totdeuna imi dice: dragă bărbățele, numai ceți place tie imi place și mie.

Pêrul ei.

După limba germână.

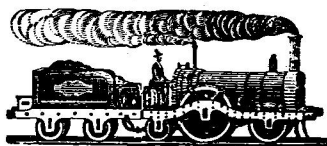
Pe biata Smarandită o clevetesc mereu
 Că ea în totă ziua-și negresce pêrul său
 Și ea se joră póte, că nu-i adevérat,
 Căci pêrul așa-l pórtă, precum l'a cumpérat.

Gâcitură.

Gâcitură de șach

după săritura calului de *Otilia Caba.*

										ran			aş-			Ah													
										ta			prinsă			ta													
										de-		a		spe-		tep-		prea											
pune				ne		cere		eai		rind		Fe-				ci-													
ta		*Când		đi		fe-		ome-		E		rea		ades		la													
când		pro-		ran-		dă-		plă-		su-		înșe-		ri-		cea													
spe-		vine		rabdă		nimea		că		tóre		de		când		a													
tim-		în		ăstor		cere		de		o'va		tul		aici		tep-		plină		omul									
Că'in		pul-		nuri		crede				în		Căci		bie-		de													
chi-		tă-		urmă		brațe		io		strin-		aş-		nui		tat													
										ge		Orî		cî															
										sórte		i'se		rî-															
										pesce		Orî		că															
										viéta				stînje															



POȘTA
 REDACȚIUNEI.

D-lui G. E. în B. Nrul 8 din Revista Ilustrată și-a expedit. Poesia »Pacea« ce ne-ai trimis-o se va publica în Broșura a X-a a Revistei Ilustrate.

D-lui P. C. în C. Poesiile »Cine te póte ferici« și celelalte 3 le-am primit, sunt încercări bunișóre, dar nu sunt încă de ajuns de bune spre a păși cu ele în publicitate — de aceia nu le putem publica. Novela însă ce ne-ai trimis-o în urmă se va publica.

I. B. C. »Viață nouă« se va publica.

D-lui S. V. V. Novela trimesă s'a publicat după cum ai văzut.

D-lui T. O. în F. Poesia »Eu cred« se va publica.

D-șórei M. C. în S. Adresa e: George Simu preot în Maros-Gezse p. u. Maros-Ludos.

D-lui **Georgiu Moian** în **Banjaluca**. Mulțam de gratulare, scrie-ne adresa precis ca se-ți trimitem Revista.

D lui loc. **Stupariu** în **Eisenstadt**. Díci că dacă întreprinderea ce intenționăm e ca se servescă spre binele poporului prin acea ca aplicând la fabrica din cestiune omenî din popor spre a le ușura căștigarea pânei de tóte zilele, dorescî de a lua parte la ridicarea acelei fabrici și se-ți trimitem prospectul?

Iți mulțămim de încurajare și dechiărăm că încă suntem pëtrunși tot de aceleași idei întru realizarea scopului ce urmărim. Prospectul îl vei primi.

La mai mulți. Acelaș răspuns.

Abonenții noștri de la Nrul 2077, 2079, 2082, 2092, 2093, 2099, 2103, 2104, 2108, 2109, 2110 și 2111 sunt rugați a ne trimite abonamentul restant.